

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU
KATEDRA SPORTŮ V PŘÍRODĚ

Diplomová práce

**Informovanost rodičů předškolních dětí o
existenci lesních mateřských škol v Hradci
Králové a okolí.**

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Lenka Nováková

Zpracovala:

Lucie Skalická

Praha, září 2012

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou použitou literaturu a ostatní zdroje. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, dne 4. září 2012

.....
Lucie Skalická

Evidenční list

Souhlasím se zapůjčením své diplomové práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto diplomovou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení:

Fakulta / katedra:

Datum vypůjčení:

Podpis:

Poděkování:

Touto cestou bych chtěla poděkovat Mgr. Lence Novákové za odborné vedení práce, za praktické rady a za možnost využít jejich znalostí v této problematice. Také bych chtěla poděkovat všem ostatním, na které jsem se obracela během psaní diplomové práce.

Abstrakt

Název práce: Informovanost rodičů předškolních dětí o existenci lesních mateřských škol v Hradci Králové a okolí.

Cíle: Zjistit úroveň informovanosti rodičů předškolních dětí o existenci a podobě lesních mateřských škol. Tuto skutečnost dát do souvislosti s komunikačními kanály, které královéhradecké LMŠ využívají a vytvořit tak doporučení pro zvýšení veřejného povědomí o tomto typu předškolních zařízení.

Metodologie: Pro tuto práci jsme využili jak kvalitativní, tak kvantitativní metody. Z kvantitativních metod to konkrétně bylo dotazníkové šetření. Tento dotazník jsme vytvořili přímo pro účely našeho výzkumu a rozšířili jej mezi rodiče předškolních dětí v Hradci Králové a okolí. Z kvalitativních metod jsme využili řízené rozhovory, které jsme vedli se zástupci lesní mateřské školy v Hradci Králové.

Výsledky: Z výsledků jsme zjistili, že o existenci lesních mateřských škol ví 43% rodičů v Hradci Králové a okolí. Bližší informace o lesních mateřských školách má pouze 19% respondentů. Dále jsme zjistili, že nejčastějším způsobem šíření informovanosti o LMŠ jsou osobní kontakt (známý), televize a webové stránky.

Klíčová slova: lesní mateřská škola, předškolní věk, lesní pedagogika, marketing, marketingový mix

Summary

Title of project: Awareness of parents of preschool children about the existence of the Outdoor pre-schools in Hradec Králové area.

Aim of project: To describe the level of awareness of parents about the existence and form of outdoor preschools. This is put into context with communication channels that outdoor preschools use. We create recommendations for increasing public awareness of this type of pre-school facilities.

Methodology: We used both qualitative and quantitative methods for our work. It has been survey from quantitative methods. This questionnaire was created specifically for the purpose of our research and it has been spread among parents of preschool children in Hradec Králové. We also used a literature search and structured interview from qualitative methods. We conducted the interview with representatives of outdoor preschool in Hradec Králové.

Results: We found, that only 43% of parents in Hradec Králové and surroundings know about existence outdoor pre-school. Only 19% of respondents has more information about outdoor pre-schools. Furthermore, we found that the most common way to spread awareness of that institution is personal contact (friends), television and websites.

Keywords: outdoor preschools, preschool age, forest education, marketing, marketing mix

OBSAH

1 ÚVOD.....	8
2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	10
2.1 <i>Definice klíčových slov</i>	12
2.2 <i>Hradec Králové</i>	15
2.2.1 <i>Demografie</i>	15
2.2.2 <i>Geografie</i>	19
2.3 <i>Co je Lesní mateřská škola a její podoby</i>	19
2.4 <i>Přínosy LMŠ</i>	23
2.5 <i>Historie Lesních mateřských škol u nás a ve světě</i>	25
2.5.1 <i>Historie ve světě</i>	25
2.5.2 <i>Historie v České republice</i>	26
2.5.3 <i>Novodobé lesní mateřské školy</i>	27
2.6 <i>LMŠ v ČR a současná legislativa</i>	28
2.6.1 <i>Legislativa</i>	29
2.7 <i>LMŠ v Hradci Králové</i>	31
2.8 <i>Možnosti marketingu</i>	32
3 CÍLE A ÚKOLY PRÁCE.....	35
4 PŘEDPOKLADY.....	36
5 METODIKA.....	36
5.1 <i>Soubor</i>	36
5.2 <i>Realizace výzkumu</i>	37
5.3 <i>Použité metody</i>	37
5.4 <i>Vyhodnocení výsledků</i>	38
6 VÝSLEDKY.....	39
6.1 <i>Popis vzorku</i>	39
6.2 <i>Obečné povědomí o LMŠ</i>	41
7 DISKUZE.....	51
8 ZÁVĚR.....	56
POUŽITÁ LITERATURA.....	59
PŘÍLOHY.....	66

1 ÚVOD

V dnešním světě tzv. „bohatého severu“ již není hlavním problémem nedostatek potravy, zdravotní péče, nebo chudoba. Naopak náš svět bojuje s následky života v přebytku. Nadměrná strava s vysokou nutriční hodnotou, nedostatek pohybu, a stále se zvyšující nároky na psychickou odolnost si vybírají svou daň. Od zdravotních problémů, přes psychické poruchy až po současnou morální krizi společnosti. Všechny tyto vlivy se nejvíce odráží na těch nejmenších a nejzranitelnějších v naší společnosti – na dětech. Paradoxem je, že právě v tomto období vznikají základy celoživotních problémů a obtíží většiny populace. Proto je otázka zmírnění negativních civilizačních vlivů na děti esenciální, pokud jde o zvýšení kvality života celé populace. Bohužel současný trend je přesně opačný. Odcizování přírodě probíhá nadále velice rychlým tempem. Ve zprávě *Children and Nature 2009* od Charlese et al. (2009) (v rámci výzkumu bylo dotazováno více než 800 dětí z oblasti San Diega) se například uvádí, že děti ve věku 8 let dokáží vyjmenovat v průměru o 25% více typů pokémonů, než skutečných živočišných druhů.

Celosvětově se zvyšuje počet dětí s poruchami učení a pohybu jako následkem hypokineze. Mohou sice své pohybové schopnosti posilovat v různých kroužcích (jako je např. gymnastika, balet, hokej, plavání), tam ovšem nemají takovou možnost samostatnosti, jaká je možná ve vhodném prostředí s dalšími dětmi. Výsledky německého výzkumu ukazují, že pro předškolní děti je větším zdrojem pohybových aktivit volná hra před uměle strukturovanou pohybovou aktivitou (Kiener, 2003).

Zdravotní péče se nemůže soustředit na léčení nemocí a zakrývání následků, ale měla by se soustředit na prevenci a ovlivňování zdravotního stavu v pozitivním smyslu.

Dlouhodobé studie o vlivu pohybu a stravy na dospělých a dětech ukazují na rozdílné dopady při stejných vlivech, to také potvrzují praktické zkušenosti učitelů. Předškolní věk je jedním z nejdůležitějších období lidského života nazývané také kritickým obdobím, kde organismus je specificky citlivý na všechny vlivy okolního prostředí a to jak pozitivní tak negativní (Pařízková, 1983).

Jedním z nástrojů, které by mohly přispět ke zkvalitnění vývoje dětí již v předškolním věku, jsou lesní mateřské školy (dále také LMŠ).

LMŠ jsou u nás poměrně novou oblastí, ale za poslední dva roky vzrostl jejich počet o dvojnásobek. Rodiče o tuto alternativní výuku mají zájem, především kvůli

problému odcizování dětí přírodě a narůstajícímu problému hypokineze u dětí všech věkových kategorií, který stojí v pozadí mnoha fyzických i psychických problémů dnešní mládeže, jak se shoduje mnoho autorů jako např. Macháčová (2010), Mareš, J. a kol. (2007), nebo Lorencová (2012). LMŠ jsou jednou z možných alternativ, které by měly těmto problémům předcházet a zajistit tak nápravu v celospolečenském měřítku.

Navíc v letech 1998 – 2006 se podle Českého statistického úřadu snížil počet mateřských škol v České republice o 23%. V posledních letech se však znovu zvýšila porodnost a vyvstal problém nedostatečné kapacity mateřských škol. Vlivem poptávky tak vznikají nové, často soukromé mateřské školy a současně vzrůstá i zájem o zřizování tzv. lesních mateřských škol. Věříme ale, že se jedná pouze o druhotný důvod a pro rodiče jsou rozhodující kvality, které LMŠ poskytují.

Přestože se LMŠ stále rozšiřují a jejich kvalita neustále stoupá, ne všichni lidé v České republice vědí, co lesní mateřské školy jsou a co je jejich hlavním cílem.

Cílem této práce je zjistit kolik rodičů předškolních dětí je informováno o existenci LMŠ a o jejím fungování v Hradci Králové a okolí. Současně nás bude zajímat, zda mají tito rodiče dostatek informací pro své rozhodování o umístění svých dětí do těchto zařízení. Dále se budeme snažit určit marketingové prostředky, které LMŠ využívají a budeme hledat další možnosti šíření povědomí o této variantě předškolní výchovy.

Věříme totiž, že LMŠ v mnoha svých variantách ukrývají jeden z nejsilnějších nástrojů v boji proti civilizačním chorobám a nešvarům. Proto bychom rádi touto prací pomohli k osvětě v této oblasti a také LMŠ v jejich prezentaci rodičům.

2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Jak již bylo uvedeno výše, problematika lesních mateřských škol je v současné době velice živým tématem v rámci celé České republiky. To se promítlo také do aktivit MŠMT, které navrhlo novelu zákona, která by umožnila fungování LMŠ v České republice za stejných podmínek jako je tomu u klasických mateřských škol. Do této snahy se zapojilo i Ministerstvo životního prostředí. Při jednání se ukázalo, že snahou Ministerstva životního prostředí je najít řešení, které lesní mateřskou školu legislativně ukotví. Závěrem jednání bylo, že dalším krokem bude návrh novely Školského zákona a vytvoření vyhlášky o hygieně v LMŠ. V současné době, kdy vzniká tato práce, čekají LMŠ na vznik této vyhlášky.

Tímto krokem vláda České republiky reaguje na fakt, že počet takovýchto zařízení v ČR v poslední době prudce stoupá. Podle vývoje v ostatních zemích se dá navíc předpokládat, že se nejedná o jednorázový výkyv, nebo módní vlnu, ale o nástup nového způsobu předškolní výchovy, který si v jiných státech našel již své pevné místo v systému předškolní výchovy. Tento fakt je odrazem uvědomění rodičů o nepopíratelných přínosech instituce.

Švýcarská společnost Isopublic provedla v letech 2002 – 2003 mezinárodní průzkum, jehož cílem bylo zjistit, kde si děti hrají. Průzkumu se účastnily děti z Finska, Švédska, Norska, České republiky a Holandska. Výsledky ukázaly, že kdyby měly možnost, daly by děti přednost hraní venku. Avšak ze tří dětí, které si chtějí hrát venku, si skutečně může venku hrát jen jedno: ve všech zemích si skoro 30% dětí hraje výlučně uvnitř, 10% výlučně venku a 60% si hraje venku i uvnitř (Psychologie dnes, 2003 in Suchochlebová, 2006).

Tématu Lesních mateřských škol je věnována značná pozornost i na mezinárodní úrovni. V roce 2009 proběhla v Praze mezinárodní konference – „Dobrá praxe ekoškolek“, jejíž část byla na téma lesních mateřských škol zaměřena. Konference se konala pod záštitou Ministerstva životního prostředí České republiky, Spolkové republiky Německo a hlavního města Prahy (Kapuciánová, 2010b).

V ČR bylo napsáno několik málo diplomových či bakalářských prací na téma LMŠ. Uvádíme jen některé. Magdaléna Kapuciánová (2010a) napsala diplomovou práci s názvem Lesní mateřské školy, kde shrnuje východiska k zakládání LMŠ, dále práce obsahuje historický vývoj ve světě i v ČR a ve výzkumné části se autorka zabývá tím, jak tuto formu vzdělávání hodnotí jednotliví respondenti.

Václav Uzel (2010) publikoval práci na téma Uvádění lesních mateřských škol do ČR, cílem práce je seznámit čtenáře s touto novou alternativní formou v předškolní pedagogice. V tomto roce (2012) uvedl práci Vztah školy a rodiny v případě lesní mateřské školy, práce má seznámit čtenáře se stavem spolupráce rodičů a LMSŠ.

Tereza Kulhánková (2011) napsala diplomovou práci Proč (ne)být s dětmi v přírodě? Ve které shrnuje postřehy, zkušenosti a přesvědčení provozovatelů lesní mateřské školy. Už samotné téma napovídá, čím se autorka v práci zabývá. Cílem práce je poodhalit, čím obhajují provozovatelé Lesního rodinného klubu na Tišnovsku pobyt dětí v přírodním prostředí.

Dále byl publikován praktický manuál pro aktivní rodiče, pedagogy a zřizovatele mateřských škol Terezou Vošahlíkovou a kol. (2012), s názvem Ekoškolky a lesní mateřské školy. Věříme, že prací na toto téma bude stále přibývat i nadále.

Společně s tímto typem prací se v posledních letech stále častěji objevují výzkumy na téma odcizování dětí přírodě.

V letech 2003 a 2004 byl ve středisku ekologické výchovy Toulcův dvůr společně s Německou spolkovou nadací pro životní prostředí DBU zahájen a realizován projekt *Odcizování dětí přírodě*. Navazujícím projektem pokračovala Emilie Strejčková, která jej vedla, z podnětu Ministerstva životního prostředí ČR (v letech 2004 - 2006), pod názvem „*Výzkum odcizování člověka přírodě*“. Výsledky upozorňují na nedostatečný, až alarmující, nedostatek kontaktu městských dětí s přírodou. (Kapuciánová, 2010a,b). Publikace, která vznikla ve spolupráci Zájmového sdružení Toulcův dvůr a MŽP, *Děti aby byly a žily* je doplňkem tohoto výzkumu, autorkou je Emilie Strejčková a kolektiv autorů.

Jančaříková (2008) tvrdí, že nedostatečným pobytem venku je ohrožováno zdraví i psychika dětí a tím i celá budoucí populace. Tento faktor také ohrožuje vztah dětí k přírodě – prohlubuje proces odcizování přírodě. Problém, který si uvědomuje jen malá skupina zainteresovaných, stále narůstá a hrozí budoucími následky.

Prokázaný a stále se zrychlující úbytek přímých kontaktů s přírodním prostředím přináší negativní důsledky jak pro schopnosti a ochotu pomáhat k zachování funkčnosti přírodního prostředí, tak pro dosažení optimálního psychického i fyzického rozvoje každého lidského jedince (Kapuciánová, 2010b).

Ve shodě s těmito tvrzeními Sak zjistil, že přibývá čas, který děti tráví v interiéru, u masmédií a ubývá pobyt v přírodě (Kašpar, 2008).

Než se však začneme touto problematikou zabývat detailněji, je nyní nezbytné upřesnit několik pojmů a dalších skutečností v problematice lesních mateřských škol.

2.1 Definice klíčových slov

Samotný pojem lesní mateřské školy si budeme definovat později více zešíroka, než je tomu vhodné v této kapitole, proto bychom zde rády pouze odkázaly na kapitolu 2.3, kde je tento pojem rozpracován.

První pojem, který budeme v této práci využívat a je tedy nutné si jej alespoň v krátkosti definovat je předškolní věk.

Průcha a kol. (2009) definují **předškolní věk** jako vývojové období dítěte od dovršení třetího roku věku po vstup do školy, tzn. obvykle do dovršení šestého roku dítěte.

S takovouto definicí zde ale nevystačíme, neboť nám jde nejen o upřesnění věkového rozmezí, ale také o povahu tohoto období ve vývoji dítěte, které má svá specifika a to jak na straně projevů, tak na straně potřeb. Tyto informace jsou nezbytné, máme – li správně pochopit neocenitelné přednosti LMŠ. Proto využijeme i následující definice:

Předškolní věk se pohybuje od 3 do 6 let, toto období bývá často označováno jako období rozkvětu a hry. Děti objevují svět, velice typická je pro ně otázka: Proč? K regulaci svého chování používají převážně řeč. Malba a výtvary všeho druhu se stávají prostředkem vyjádření. Děti začínají mít větší potřebu socializace a celkového osamostatnění. Děti v tomto období se dovedou sami najíst, obléct a vykonat úkony každodenní hygieny.

V tomto věku dochází ke zrychlení růstu, je žádoucí pravidelná pohybová aktivita a občasné protažení (<http://www.vemeste.cz/2011/05/charakteristika-vyvoje-ditete-predskolniho-veku/>).

Prakticky ve shodě s předešlou definicí Berdychová a kol. (1980) uvádí, že celkově je období mezi třetím a šestým rokem věku charakteristické především postupným osamostatňováním dítěte a jeho přechodem od úplné závislosti na dospělém do stadia relativní nezávislosti. V oblasti psychického rozvoje je nejnápadnějším znakem řeč dítěte. Tříleté dítě dokáže vyjádřit své základní potřeby, pocity a přání. Mezi čtvrtým a pátým rokem se dítě již dovede velmi srozumitelně vyjádřit. Značný význam pro jeho život má hra, v níž uplatňuje skutečné poznatky a zkušenosti, ale také

svou fantazii. City dítěte se dostávají pod kontrolu rozumu a vůle.

Pokud tato tvrzení vztáhneme k LMŠ, můžeme vidět, že v období předškolního věku, již nabývají dostatečné samostatnosti, aby byly schopné pobyt v přírodě zvládnout. Vzhledem k prudkému tělesnému rozvoji a vznikající potřebě sebevyjádření je les ideálním prostředím, dostatečně podnětným pro tělo i představivost dětí.

Dalším pojmem, který je nezbytné si přesně definovat pro potřeby této práce je **lesní pedagogika**. Jedná se o pedagogický koncept, který je jedním z pilířů filozofie LMŠ. Jedná se však o pojem značně komplikovanější, než tomu bylo v předešlém případě. Uvádíme zde tři definice, které nejlépe korelují s naším chápáním tohoto pojmu:

Lesní pedagogika je *environmentální vzdělávání o lese, vztazích a procesech probíhajících v něm, která je založena na prožitku zprostředkovaném lesními pedagogy nejlépe přímo v prostředí lesa* (<http://www.mezistromy.cz/cz/vzdelani/lesni-pedagogika>).

Jak uvádí Kapuciánová (2010a, str. 34) **lesní pedagogika** je *pedagogické působení na děti ve venkovním prostředí s využitím všech možností, jaké nám dává okolní příroda. Při tom všem je kladen důraz na vštěpování myšlenek trvale udržitelného rozvoje*.

Sdružení lesních pedagogů na svých webových stránkách uvádí, že základem **lesní pedagogiky** mohou být tyto tři cíle:

1. přiblížení dnešního člověka k přírodě a představit les exemplárním způsobem jako životní prostor pomocí svých bohatých zkušeností.
2. ukázat kulturní činnost člověka v přírodě a v lese.
3. uvědomit si hospodářský a existenční význam lesa pro člověka, to znamená, ukázat mu co les člověku všechno dává. Z tohoto prožití a pochopení může vzniknout ona úcta k přírodě, která vytvoří předpoklad k tomu, aby se člověk zasazoval za podporu ochrany přírody (<http://www.slshranice.cz/lesnipedagogika/galerie/index.htm>).

Pro naše účely si tedy lesní pedagogiku definujeme jako výchovu a vzdělávání v přírodě a o přírodě. Tato metoda samozřejmě přináší výš popsané benefity.

Marketing

V druhé části této práce se budeme zabývat také otázkou osvěty a rozvoje informovanosti veřejnosti v otázkách LMŠ. Budeme zde využívat pojem marketing. Definice tohoto slova je téměř tolik jako autorů v této oblasti publikujících. Proto považujeme za nezbytné upřesnit na tomto místě, co pod pojmem marketing chápeme v této práci.

Americká marketingová asociace definuje marketing jako proces plánování a realizace koncepcí, tvorby cen, propagace a distribuce myšlenek, výrobků a služeb s cílem dosáhnout takové směny, která uspokojí požadavky jednotlivců a organizací (<http://www.academiamercurii.cz>).

Pro naše potřeby je však tato definice odpovídající avšak příliš široká, proto bychom ji rádi doplnili o definici následující:

Marketing je uspokojování potřeb zákazníka. Cílem marketingu je vyhledávat nové zákazníky příslibem získání výjimečné hodnoty a udržet si stávající zákazníky uspokojením jejich potřeb (Kotler a Armstrong, 2003).

Můžeme tedy ve zkratce říci, že v této práci budeme marketing chápat snahu o vytvoření hodnot a podmínek, které uspokojí potřeby naší cílové skupiny a jejich efektivní prezentaci potenciálním klientům.

Marketingový mix

Pokud budeme hledat definice tohoto pojmu, vycházející z obchodního prostředí, většinou najdeme věty podobné následujícím:

Marketingový mix je *soubor taktických marketingových nástrojů – výrobní, cenové, distribuční a komunikační politiky, které firmě umožňují upravit nabídku podle přání zákazníků na cílovém trhu* (Kotler a Armstrong, 2003, str. 105).

Rádi bychom pro tuto práci upravili obecnou definici a současně vysvětlili, co je pod jednotlivými pojmy myšleno v konkrétním případě. Pokud jde o marketingové nástroje výrobní, jedná se o maximální přizpůsobení podoby LMŠ požadavkům zákazníka (v našem případě rodičů). To znamená, otvírací doba, stravování, osnovy a další služby. Cenové nástroje jsou samozřejmě cena poskytované služby, ale také rozličné systémy slev a podpory např. sociálně slabých rodin apod. Distribuční kanály se nás v případě LMŠ nebudou nejspíše přímo týkat. Komunikační politika, která je zde uvedena jako poslední příklad, bude naopak součástí marketingového mixu, která nás

bude zajímat nejvíce.

Obsáhnout veškeré složky marketingového mixu, které jsou zde uvedeny, je mimo možnosti a zaměření této práce. Protože se zabýváme především informovaností veřejnosti, budou nás převážně zajímat komunikační složky celé strategie. Vytvoření kompletního komunikačního mixu pro LMŠ můžeme vřele doporučit pro některou z dalších prací v této oblasti.

Tato práce bude poskytovat zpětnou vazbu LMŠ a efektivitě její komunikaci s cílovou skupinou. Stejně tak se budeme věnovat možnostem změny této komunikace ve prospěch zvýšení veřejného povědomí o tomto typu mateřské školy.

2.2 Hradec Králové

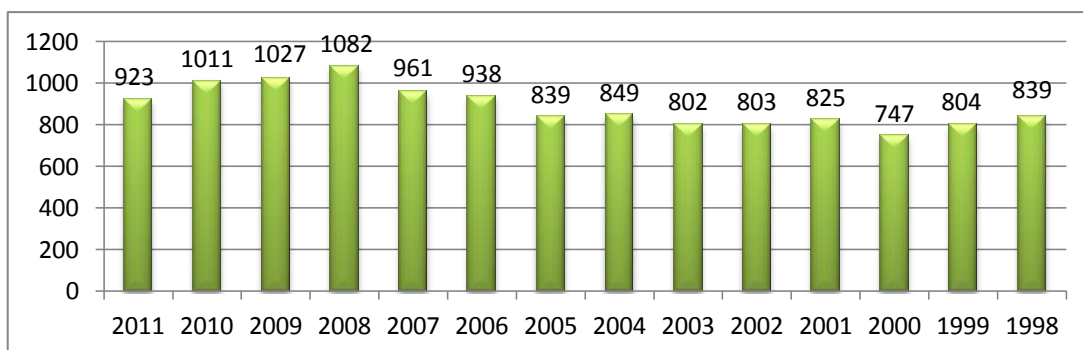
2.2.1 Demografie

Považujeme za důležité na tomto místě uvést také několik demografických údajů o Hradci Králové. Naše šetření probíhalo výhradně v tomto městě, a proto jsou jeho výsledky jistě do značné míry ovlivněné demografií města.

Hradec Králové se nachází pouhých 100 kilometrů východně od Prahy. Statisíkové město plné zeleně leží na soutoku řek Labe a Orlice. Jeho průměrná nadmořská výška je 235 metrů nad mořem. Rozloha města je 105,6 km², je rozděleno na 21 katastrálních území (<http://www.hradeckralove.org>)

K prvnímu dni letošního roku zde trvale žije 93 490 obyvatel z toho 12 441 dětí ve věku 0 – 14 let (<http://www.hkc.cz>). Dle podkladů statistického úřadu byl počet dětí narozených za období roku 1998 – 2010 následující:

Graf č. 1: Grafické znázornění demografického vývoje počtu narozených dětí. Zdroj informací: Český statistický úřad Hradec Králové

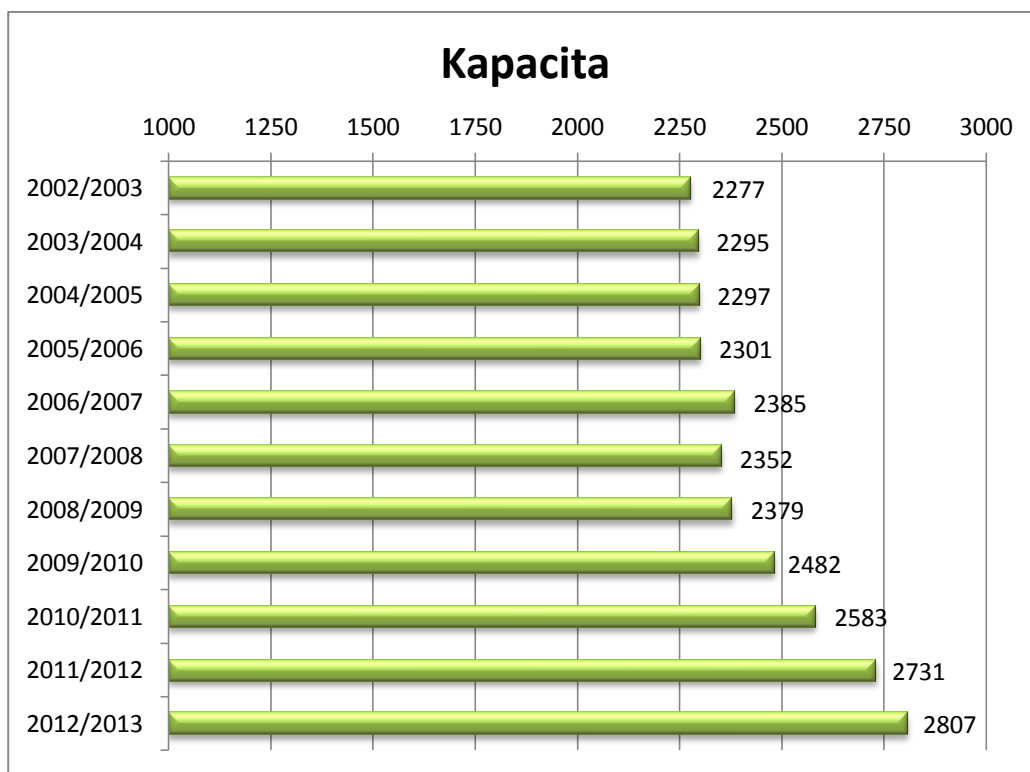
Jak můžeme vidět na grafu číslo 1, před rokem 2006 byla porodnost v Hradci Králové okolo 800 – 850 dětí za rok. Od roku 2006 však počet narozených dětí vzrostl, stejně jako v celé ČR a to dokonce o téměř 29% v porovnání let 2005 a 2008. Jedná se o logický důsledek podobného populačního nárůstu v polovině sedmdesátých let. Nyní, v roce 2012, jsou tedy silné ročníky ve věku 5 a méně let. Můžeme zde tedy vidět, že nejsilnější ročníky v současné době nastupují do mateřských škol. Z této skutečnosti vyplývá nedostatek míst a to jistě přispívá i k rozvoji LMŠ. Tímto tématem se budeme ale zabývat ještě později.

Statutární město Hradec Králové zřizuje k 1. 12. 2012 celkem 31 mateřských škol. Z toho 10 samostatných právních subjektů, 7 mateřských škol sloučených s jinou mateřskou školou a 14 mateřských škol sloučených se základní školou. Dále víme, že v Hradci Králové fungují další organizace pro děti předškolního věku, které nejsou zřizovány městem. Jedná se o školy a zařízení zřizované krajským úřadem Královéhradeckého kraje nebo školy zřizované soukromou osobou a také školy zřizované církví. Těchto zařízení je v Hradci Králové 11.

Zde uvádím přehled kapacity mateřských škol zřizované městem Hradec Králové.

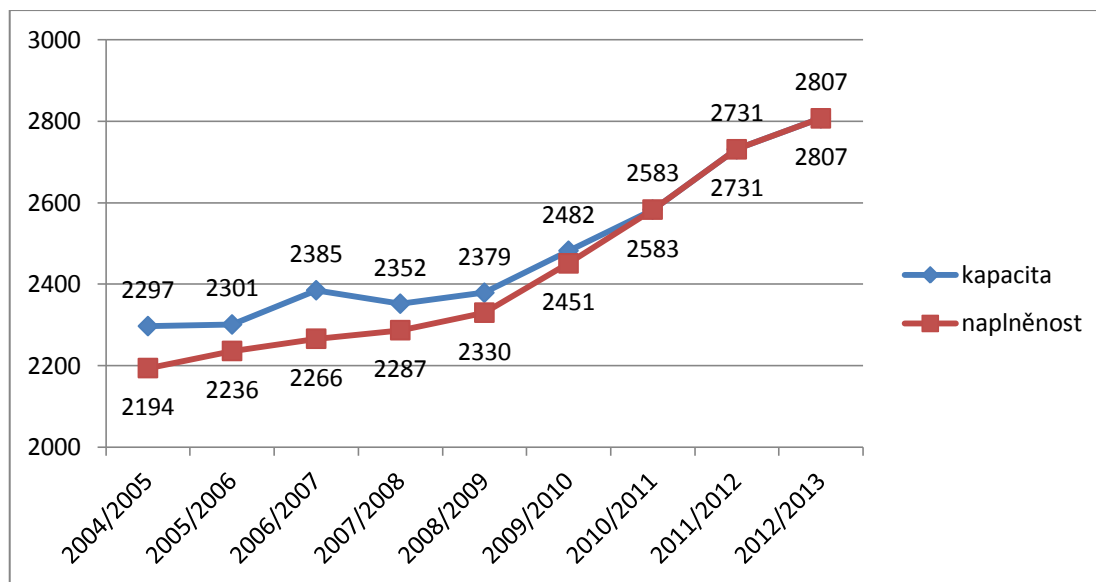

Graf č. 2: Grafické znázornění přehledu o počtu míst na MŠ v průběhu školních let 2002/2003 – 2012/2013. Zdroj informací: odbor školství a volnočasových aktivit dětí a mládeže Magistrátu města Hradec Králové

Jak můžeme tedy vidět na grafu číslo 3, v současné době dochází k plné obsazenosti kapacit mateřských škol a již nyní přesahuje poptávka nabídku. Vzhledem k údajům o porodnosti se dá předpokládat, že poptávka nadále poroste a je tedy ideální doba pro vznik nových mateřských škol.

Graf č. 3: Grafické znázornění vývoje kapacity a naplněnosti MŠ v průběhu školních let 2004/2005 – 2012/2013. Zdroj: Záměr rozvoje výchovy a vzdělávání na školách a školských zařízeních, zřizovaných statutárním městem Hradec Králové na období 2011 – 2015

Následující tabulka č. 1 nám navíc ukazuje, že poptávka po místech v mateřských školách v Hradci Králové značně převyšuje nabídku (ve školním roce 2011/2012 o celých 289 dětí).

Tabulka č. 1: Přehled poptávky rodičů. Zdroj informací: odbor školství a volnočasových aktivit dětí a mládeže Magistrátu města Hradec Králové

Školní rok	Kapacita školy	Žádosti celkem	Přijaté děti	Nepřijaté děti	Z počtu nepřijatých dětí		
					Děti matek na MD	Děti do tří let	Děti mimo HK
2011/2012	2731	1217	928	289	157	82	34
2010/2011	2583	1523	860	663	252	229	74
2009/2010	2482	1247	760	487	181	142	115
2008/2009	2379	1037	768	269	X	94	29
2007/2008	2352	884	737	147	nebylo sledováno		
2006/2007	2385	832	787	45			
2005/2006	2301	923	764	159			

Výše popsané skutečnosti značně nahrávají vzniku nových mateřských škol a mohly by napomoci rychlejšímu začlenění LMS do systému předškolní výchovy.

2.2.2 Geografie

V Hradci Králové se nacházejí rozlehlé Hradecké lesy, několik rybníků a vodních ploch. K silným stránkám tohoto města patří právě příjemné životní prostředí. Hradec Králové byl i v minulosti znám svými rozsáhlými a dobře udržovanými plochami zeleně. Plošnou výměrou na obyvatele se řadí na jedno z předních míst mezi velkými českými městy. Vedle rozsáhlých parkových ploch a uličních stromořadí je ve městě několik dalších veřejných zelených ploch s vysokým ekologickým a rekreačním potenciálem. Veřejná městská zeleň v Hradci Králové vytváří systém, který plynule navazuje na zeleň příměstské krajiny. Ve městě je několik zelených míst, mezi nejznámější patří Jiráskovy, Žižkovy a Šimkovy sady.

Důležitou částí města jsou městské lesy, které již dnes vlastní 3850 ha. V oblasti městských lesů najdeme 150 km opravených lesních cest, hájovny, altány a lavičky se stolky pro chvíle odpočinku. Možností jak trávit volný čas v těchto lesích je mnoho např. pěší túry, běžecké trasy, cyklistické stezky, trasy pro běžkaře, koupání, bruslení a mnoho dalších aktivit. Z výše uvedeného je zřejmé, že oblast Hradce Králové je ideální pro fungování LMS. Ta, která v současné době v Hradci Králové působí, skutečně velice úspěšně využívá rozlehlých městských lesů, které se nachází v bezprostřední blízkosti města a jsou výborně dopravně dostupné jak pomocí individuální dopravy, tak pomocí MHD. Současně je tato oblast udržována jako vyhledávaná rekreační oblast a proto poskytuje vynikající zázemí pro LMS (<http://www.hradeckralove.org/hradec-kralove/o-meste>), (<http://www.czso.cz/>).

2.3 Co je Lesní mateřská škola a její podoby

Nyní si tedy definujeme pojem lesní mateřské školy. Podle Kapuciánové (2010b) je LMS formou předškolního zařízení, kde většina aktivit probíhá venku, děti se učí, hrají si za každého počasí v lese, v krajině, v prostředí, které bylo po staletí pro vývoj dítěte přirozeným. Děti se seznamují s přírodními zákony, učí se vzájemné spolupráci, rozvíjí pozorovací schopnosti, vnímají vlastní tělo a rozvíjí sebedůvěru na základě osobních zkušeností a zážitků. Nesmíme opomenout ani činnosti výtvarné, také

činnosti zaměřené na jemnou motoriku a rozvoj řeči a školní připravenosti.

Podle dostupné literatury existují dva typy LMŠ:

- 1) LMŠ založená jen na pobytu v přírodě, zpravidla je polodenní – v České republice takto funguje např. Dětský lesní klub Šárynka.
- 2) Integrovaná LMŠ využívající zázemí klasické MŠ, s polodenním či celodenním provozem - na tomto principu funguje lesní mateřská škola Lesníček v MŠ Semínko.

Podobně i Vošahlíková (2010a) uvádí, že za lesní mateřskou školu je možné považovat zvláštní typ ekoškolky. Základním znakem LMŠ je, že většina programu probíhá „venku za každého počasí“ v prostředí přírody.

Zřejmě nejstrukturovanější definování LMŠ nám nabízí Vošahlíková (2012), která shrnuje základní charakteristiku LMŠ do těchto bodů:

1. Celoroční pobyt venku za každého počasí.
2. Není špatné počasí, pouze špatné oblečení.
3. Zázemí má charakter příležitostně využívaného vyhřívatelného přístřeší.
4. Základní prostředí výchovy je zpravidla v lese.
5. Třídu tvoří optimálně 15 dětí a minimálně 2 dospělí.
6. Základem pro pobyt s dětmi venku je vzájemná důvěra.
7. Dobrá komunikace s komunitou a rodiči je zásadní.
8. Východiskem pro vzdělávací program je situace, spontánní hra a přímá zkušenost dětí.
9. Lesní mateřská škola rozvíjí děti všestranně v souladu s platným kurikulem pro předškolní vzdělávání.

Pokud jde o dělení různých typů LMŠ podle našeho názoru nejvýstižněji tato zařízení dělí Miklitz (2005) in Uzel (2010). Využívá následné dělení:

- 1) Pravá lesní mateřská škola: nedisponuje budovou, ale má vyřešeno přístřeší pro nepřízeň počasí. Děti tráví celé dopoledne v přírodním prostředí. Zpravidla 4 – 6 hodin 5 dní v týdnu. U nás můžeme považovat za pravou LMŠ dětský klub Šárynka a lesní rodinný klub na Tišnovsku, dříve nazýván

dětský klub Pejškov.

- Podskupinou pravé LMŠ jsou školy putovní. Ty jsou charakteristické tím, že rodiče předávají děti pedagogům na smluveném místě, poté skupinka dětí vyráží s pedagogy do přírody. Tento model u nás představuje Klub dětí a rodičů - Taras.
- 2) Integrovaná lesní mateřská škola: přechod mezi MŠ klasickou a LMŠ. Pedagogický koncept LMŠ je integrován do modelu MŠ.
- a) MŠ s lesní třídou – LMŠ Lesníček při mateřské školce Semínko
  - b) MŠ s každodenním lesním programem – skupinka je dopoledne v lese a na oběd a odpolední program přichází do budovy klasické MŠ.
  - c) Klasická MŠ se střídavým lesním programem – střídání dvou skupin v jedné budově, jedna skupina je týden venku a druhá pouze při budově a pak se vymění.

Podle Lier (2007) dělíme LMŠ následovně:

- 1) Čistá/ryzí lesní školka – děti tráví celé dopoledne v lese, kde mají upraven kruh z lavic. Z pravidla 4 – 6 hodin denně 5 dní v týdnu. Nemají k dispozici žádnou pevnou budovu.
- 2) Integrovaná lesní školka – v lese tráví jen pár hodin dopoledne, poté se přesouvají do pevné budovy, tedy do školy. Zde se mění skupiny dětí.
- 3) Projektové týdny nebo pravidelné dny v lese.

Podle našeho mínění tyto definice nejlépe vystihují skutečnou podstatu LMŠ a budeme jich tedy v této práci využívat. Pokud jde o dělení zařízení, můžeme říci, že v této práci označujeme za LMŠ pravou lesní mateřskou školu a otázku integrovaných LMŠ necháváme stranou a to ze dvou důvodů. Za první LMŠ, která se nachází v Hradci Králové, je pravou LMŠ. Za druhé integrované LMŠ chápeme na základě výše uvedených definic jako klasické mateřské školy, které pouze do svého programu zařazují některé prvky převzaté z LMŠ za účelem zkvalitnění svých služeb.

Ještě pomocí jednoho aspektu je možné si LMŠ definovat a to na základě jejích cílů. Ty se samozřejmě v mnoha ohledech shodují s cíli klasických mateřských škol, ale

přesto je zde několik aspektů, které nejsou v klasických mateřských školách prioritní, nebo nejsou realizovatelné vůbec.

Vošahlíková (2010a) uvádí společné cíle LMŠ v rozvoji dětí, které podle našeho názoru mohou být dobrým nástrojem definování těchto zařízení:

- učit se celostně, tzn. všemi rovinami vnímání
- rozvíjet jemnou a hrubou motoriku prostřednictvím rozmanitých podnětů a možností pohybu v přírodě
- podpořit smyslové vnímání přímou zkušeností
- rozvíjet kreativitu a fantazii při využití rozmanitých přírodních prvků
- podpořit vědomí sounáležitosti mezi dětmi navzájem a se živou a neživou přírodou
- prožít rytmus změn ročních období a přírodních jevů
- seznámit se s místem a přírodním prostředím, které je blízké a vytvořit si k němu pozitivní vztah
- zažít a poznat rostliny a živočichy v jejich původním životním prostředí, poznat různé přírodní ekosystémy
- umožnit dětem, aby poznaly své tělesné hranice
- prožít ticho a naučit se být citlivější k mluvenému slovu
- poznat hodnoty lesního společenství a hodnoty lidské společnosti

Ze zahraniční literatury bychom zde rádi uvedli definici podle Nelsona (2006) je možné definovat lesní mateřskou školu na základě těchto parametrů:

- kolik času děti tráví venku
- jak často děti tráví čas venku
- jaký druh aktivit a v jakém množství je v rámci mateřské školy využíván
- přístupu pedagogů
- kvality prostředí, ve kterém děti tráví čas

Zde vidíme odlišný přístup k popisu LMŠ, který je více zaměřen na kvalitu jednotlivých aspektů a umožňuje využití celé škály odpovědí. To nám dává možnost mezi LMŠ řadit již dříve zmíněné mateřské školy integrované, které většina z uvedených definic LMŠ nezahrnovala.

Z výše uvedeného seznamu si můžeme nejen vytvořit celkem jasnou představu o podobě LMŠ, ale můžeme také vyvodit hlavní benefity, které děti získávají v porovnání s klasickými mateřskými školami. Tyto přínosy také velice stručně avšak výstižně shrnuje Charles, et al. (2009), který uvádí, že smyslem LMŠ je napomoci dětem využít přínosů, které jim pravidelný pobyt v přírodě přináší, umožnit jim být šťastnější, chytřejší, zdravější a vyrovnanější.

2.4 Přínosy LMŠ

Rádi bychom zde uvedli příklady pozitiv, která s sebou nese zařazení LMŠ do vzdělávacího systému. Prací a studií na toto téma bylo napsáno mnoho. Tato práce se přímo tímto tématem nezabývá, a proto není v našich možnostech a ani naší ambicí tyto práce obsáhnout všechny. V následujícím textu tak uvádíme pouze typické příklady výětů těchto pozitiv, abychom dokreslili veškeré souvislosti LMŠ a vysvětlili důvod naší podpory tohoto typu vzdělávacích zařízení.

Existují zde na první pohled zřejmé výhody pohybu ve venkovním prostředí. Je například zcela zřejmé, že oblast motorických aktivit je velice důležitá v tomto období jako stimulátor vývoje, který je velice rychlý v předškolním období. Zvýšené cvičení a pohyb u dětí v uzavřených prostorách je často limitováno dýchacími problémy, které vznikají v předškolním věku jako reakce na pobyt v prašném prostředí (Berdychová a kol., 1980).

„Čím více dítě běhá, tím více jadrnosti, čerstvosti těla i ducha nabývá“ – napsal před více než třemi sty lety Jan Amos Komenský. Poskytne-li rodina dítěti možnost pravidelného každodenního pohybu, zejména na čerstvém vzduchu, dítě rovnoměrně přibývá na váze, dobře tráví, málo pláče, klidně spí, je stále v dobré pohodě, optimisticky naladěno. Pohyb má přímý vliv na růst kostí a svalstva, na dobrý chod vnitřních orgánů, upravuje jejich funkce, blahodárně působí zejména na oběh krevní a dýchání (Berdychová a kol., 1980).

V přírodě je posilována nejen psychická odolnost, ale také odolnost tělesná i manuální zručnost. Také je pozitivně podporován duševní, citový a sociální vývoj dětí. Pobyt venku posiluje imunitní systém a pomáhá v prevenci úrazů i nemocí. Hra v přírodě u dětí podporuje kreativitu, komunikační schopnosti, plánování, ale i neméně důležité prvky, jako sebedůvěru, vytrvalost, schopnost soustředění. Prostředí dětí

inspiruje k tvůrčí činnosti, šikovnosti, rozvíjení fantazie. V přírodě je možné vše citlivěji prožívat a to všemi smysly.

V předškolním období se formují základní životní návyky. Je důležité, aby se děti seznamovaly s přírodou, která je obklopuje a zároveň se jim vtiskávala důležitost a nezastupitelnost přírody spolu s nutností ohleduplnosti k ní. Děti se učí na základě praktických zkušeností a prožitků (Kapuciánová, 2010b).

Rivkin (1995) navíc uvádí, že dokonce i proces socializace je výrazně snazší a probíhá s menšími problémy u dětí, které se v rámci pobytu v přírodě chápou být součástí většího společenství, než u dětí, které svůj předškolní věk tráví jako izolovaná entita.

Na závěr bychom zde rádi uvedli výzkum, který v roce 2009 provedla Forestry Commission Scotland ve spolupráci s Forest Education Initiative a který nám poskytuje ucelený seznam potvrzených předností LMŠ v porovnání s klasickými předškolními zařízeními.

- **Motivace a koncentrace** – Děti jsou více samostatné a tvořivé v přípravě her, mají vyšší schopnost soustředění a koncentraci současně udrží po delší dobu.
- **Řeč a komunikace** – Děti mají lepší schopnost naslouchat a získávat informace z mluveného slova. Stejně tak jsou lépe schopny vést konverzaci a popisovat vlastní zkušenosti a aktivity.
- **Zdraví a motorika** – Pobyt venku u dětí podporuje lepší zdravotní stav, vyrovnanější psychiku. To se projevuje například v nižší absenci. Zároveň dochází k lepšímu rozvoji vytrvalosti, rovnováhy a koordinace.
- **Znalosti a pochopení** – lepší pochopení a přesnější představa o přirozeném chodu přírody a jejích základních proměn v průběhu celého roku.
- **Sebevědomí a sebepojetí** – Děti získávají lepší sebevědomí díky možnosti demonstrovat svou nezávislost a úspěšně plnit úkoly, stejně jako získávají zpětnou vazbu o sobě samých díky neustálému vypořádávání se se změnami ve svém okolí během roku.
- **Sociální dovednosti** - Lepší uvědomování si sebe a ostatních, lepší schopnost chápat příčinu a následek a to díky potřebě spolupráce v kolektivu během her i plnění úkolů.

2.5 Historie Lesních mateřských škol u nás a ve světě

2.5.1 Historie ve světě

Lesní mateřské školy nejsou typem výchovného zařízení, které by mělo svůj původ v České republice. Proto pokud si tu máme v krátkosti představit jejich historii, je nutné začít za hranicemi naší země.

Häfner (2002) označuje jako místo vzniku nejstarší novodobé LMŠ, tak jak ji chápeme v této práci, Dánsko. V této zemi je za zakladatelku tohoto výchovného směru u předškolních dětí považována Ella Flatau, která se svými dětmi trávila čas pravidelnými výlety do lesa. V roce 1954 vznikla na základě její zkušenosti občanská iniciativa sdružující příznivce této myšlenky a byla založena historicky první LMŠ.

Avšak podle jiného zdroje, podle kterého by byla první LMŠ přisouzena Velké Británii. V roce 1914 se sestry Rachel a Margaret McMillan rozhodly založit „Open-Air nursery“ mateřskou školku. Školka byla pro 30 dětí v rozmezí věku od 18 měsíců do 7 let. Kromě popisu programu mateřské školy, který se odehrával výlučně venku, zde autor uvádí, že během prvního půl roku se vyskytl pouze jediný případ nemoci a ten se na další děti nerozšířil (<http://www.spartacus.schoolnet.co.uk>).

Na tento trend v předškolní výchově velice rychle navázaly také ostatní skandinávské státy. Jako přirozená součást předškolní výchovy vznikly v Norsku a ve Švédsku základy koncepce lesní mateřské školy. Před 12 lety ve Švédsku existovalo pod označením *Venku za každého počasí* kolem stovky mateřských škol (Lacinová a kol., 1999). V roce 2010 to bylo kolem 180 mateřských škol (Uzel, 2010).

V Německu vznikla první LMŠ v roce 1993 ve Flensburgu na základě zkušeností zakladatelek Kerstin Jebesen a Petry Jaeger. V této zemi jsou již v současnosti LMŠ zařazeny do systému předškolního vzdělávání a mají oporu v legislativě a s tím je spojené státní financování (Vošahlíková, 2009).

LMŠ také existují ve **Švýcarsku** (<http://www.waldkindergarten.ch/>), v **Kanadě** (<http://www.carpridgelearningcentre.ca/preschool.html>) či v **Rakousku** (<http://www.firecat.at/waldfexxx>) a v současné době se tato myšlenka rozšířila až do **Japonska** (Karuizawatown 389-0111 Japan, in <http://www.waldkinder.de>) a **Koreji** (Universitaet Incheon Korea, in <http://www.waldkinder.de>).

2.5.2 Historie v České republice

Naše země měla vždy jedno z vůdčích postavení v rozvoji výchovy a vzdělávání a to především díky velkým českým pedagogům. Již v jejich pracích můžeme nalézt prvky, které odpovídají principům LMŠ.

Jan Amos Komenský zdůrazňoval, aby se u dětí pěstovalo dobré zdraví, aby byly vedeny k otužilosti, ale i k čilosti a činnostem, které jsou předpokladem pozdější pracovní aktivity. Stálý zřetel nejen ke zdraví tělesnému, nýbrž i duševnímu je zřejmý a záměrný: „*Čím více dítě dělá, běhá, pracuje, tím lépe na to spí, tím lépe zažívá, tím lépe roste, tím lépe jadrnosti a čerstvosti těla i mysli nabývá*“ (Čapková, 1968: str. 91 in Kapuciánová, 2010a).

Za jednoho ze zakladatelů škol v přírodě je u nás považován **Eduard Štorch**, který dospěl k principům zážitkové pedagogiky vlastní výchovou a vzdělávací praxí na školách ležících v průmyslových regionech Čech (Mostecko, Praha - Karlín a Praha - Libeň), které byly pro život a vývoj dětí nepříznivé. Eduard Štorch také řešil otázku eubiotickou – otázka zdravého způsobu života dětí na školách, kde prožívaly často celé dny a léta svého mládí. Rozhodl se nalézt v Praze, nebo v jejím blízkém okolí, vhodné místo k řešení této otázky. Jeho úmyslem bylo, aby děti opravdu žily zdravým životem na čerstvém vzduchu a v dobrých podmínkách se učily a pracovaly. V roce 1926 založil přírodní školu „Dětská farma“, která ležela na Libeňském ostrově. K úvodu do výuky poznamenal: „*Právě život v přírodě se vším, co dětem přináší, je nejkrásnější reformou, jakou můžeme v našem školství zavést. Na volném vzduchu samy se učitelé nabízejí přečetné moderní metody, které ve staré škole zůstávají namnoze nesplnitelnými ideály*“. Po osmiletém užívání této úspěšné přírodní školy obdržel Eduard Štorch neodvolatelný příkaz vyklidit celý pozemek, který obhospodařuje „Dětská farma (Rýdl, 1999).

Sám Eduard Štorch popisuje předešlé pokusy o zřízení podobných škol v přírodě v předešlých letech:

První pokus o založení školy v přírodě byl v roce 1923 učitelem Františkem Hrušákem. Vyhledal vhodnou budovu při horské řece na kraji lesa u Domštátu. Žáci se učili všem předmětům téměř stále venku. Hoši se víc naučili a víc získali (Štorch, 1929).

Druhý pokus o školu v přírodě se uskutečnil v Pardubicích r. 1926. Školním Výborem a Okresním lidovým zdravotním ústavem byla zřízena v zahradě jedné školy

přes léto zahradní škola pro slabé a chudokrevné děti (Štorch, 1929).

Zásluhou odborného učitele V. Rohleny byla roku 1923 zřízena při Olivovně v Říčanech zahradní škola, jakožto zvláštní třída při ústavní škole. Vysílány sem byly slabé děti z Prahy (Štorch, 1929).

Na Žižkově byl učiněn zajímavý pokus. Učitel František Lev za pomoci lékaře a školního inspektora zde založil pozoruhodnou školu na volném vzduchu, která se nalézala na nádvoří při městském zásobním skladišti a chorobinci. Lékařem bylo vybráno 80 dětí ohrožených tuberkulózou. Děti pobývaly ve škole 2 měsíce a z vykonaných měření vyplynulo, že pobyt dětí na vzduchu značně prospěl jejich zdraví (Štorch, 1929).

Dalším pokrokem bylo zřízení soukromé sadové školy v Kinského zahradě sociálním úřadem města Prahy roku 1926. Tato škola neměla dlouhého působení, neboť byla založena bez povolení školních úřadů, tedy „na černo“ (Štorch, 1929).

2.5.3 Novodobé lesní mateřské školy.

První LMŠ v České Republice inspirovaná koncepcí lesních mateřských škol, které jsme popsali dříve, vznikla v roce 2007 na Liberecku v obci Jitrava v Podještědí jako tzv. **Zelená školka**. Její zakladatelkou byla Linda Kubale. Tato mateřská škola vznikla z iniciativy rodičů, kteří nebyli spokojeni se současným stavem předškolního vzdělávacího systému. Zelená školka k 31. 8. 2012 ukončila provoz a na její činnost navazuje lesní školka LESMÍR (Uzel, 2010, Vošahlíková, 2009, www.zelenaskolka.cz).

Od 1. září 2009 se v Praze v Dejvicích začal provozovat **Dětský klub Šárýnka**, který je součástí občanského sdružení Ekodomov inspirovaný také koncepcí LMŠ. Jako zázemí byla postavena mongolská jurta s kamny. (Vošahlíková, 2009a, 2009b).

Dalším vniklým klubem v České republice byl **Klub v Pejškově**, dnes ho najdeme pod názvem Lesní rodinný klub na Tišnovsku, který začal provoz o měsíc později než Šárýnka. Funguje pod občanským sdružením Za sebevědomé Tišnovsko. Z počátku bylo zázemím indiánské tee-pee a od roku 2011 byla pronajata chata na katastru obce Předklášteří (Uzel, 2010, www.lesniklub.tisnovsko.eu).

V letech 2009 – 2012 došlo k prudkému rozvoji LMŠ na celém území České republiky. Podle Asociace lesních mateřských škol (www.lesnims.cz) je k dnešnímu dni

na území ČR 49 těchto zařízení. (Příloha II.) Tyto školy jsou součástí asociace LMŠ.

2.6 LMŠ v ČR a současná legislativa

V České republice narůstá zájem rodičů, pedagogů i zástupců státní správy, kteří oceňují možné přínosy pravidelného pobytu předškolních dětí v přírodě.

Dne 2. prosince 2010 vznikla Asociace lesních mateřských škol, která má za cíl přispět k zakotvení lesních MŠ do legislativního rámce, komunikovat o tomto tématu s veřejností a metodicky pomáhat pedagogům lesních mateřských škol (Novák, 2010).

LMŠ nelze zařadit do rejstříku státem podporovaných vzdělávacích institucí, protože česká legislativa zatím nezná tuto formu předškolní výchovy. LMŠ mají nejčastěji statut neziskové organizace, proto nemusí splňovat hygienické požadavky na prostory a provoz zařízení pro výchovu dětí a mladistvých (Vošahlíková, 2010b).

Mohou také vzniknout jako soukromá iniciativa právnické osoby, kterou může představovat obecně prospěšná společnost, firma či občanské sdružení. Právě to je nejčastější právní formou mateřské školy založené na myšlence LMŠ a u nás nejčastěji označované jako „dětský klub“ či „rodinné centrum“. V takovýchto zařízeních hraje velmi důležitou roli dohoda zřizovatele dětského klubu a rodičů, kteří písemně stvrzují souhlas s podmínkami stravování, hygieny, bezpečnosti ad. Na dětské kluby se vyhlášky závazné pro vzdělávací zařízení nevztahují, což však mimo jiné znamená, že nemohou být finančně dotovány státem, a musí tak být soběstačné.

Jak uvádí Vošahlíková (2010b) hlavních důvodů proč není LMŠ zařazena do rejstříku škol, je hned několik, mezi ty hlavní patří hygienické a stravovací podmínky, poměr počtu dětí a pedagogů v lesních mateřských školách.

Protože pro LMŠ v rámci platné legislativy nenajdeme právní rámec, hledají se kompromisy v rámci platné legislativy. Dokud se nepodaří ustanovit určitou novelizaci zákona, budou LMŠ fungovat pod názvy, které neponesou označení „škola“ – často je užíváno názvu *Lesní klub inspirovaný lesní mateřskou školou*.

Důležitým krokem vpřed je u nás sledování pilotních provozů LMŠ. Jako první dostala toto právo integrovaná lesní mateřská škola Lesníček při MŠ Semínko v Toulcově dvoře. Podařilo se jí získat výjimku od ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, které chce na tomto pilotním projektu vyhodnotit, zda má smysl měnit současnou legislativu a povolit tak plošné rozšíření tohoto typu předškolního

vzdělávání. Vyhodnocení tohoto projektu by mělo být v průběhu prosince 2012 a tudíž po dokončení této diplomové práce.

Jak tvrdí Vošahlíková (2011), pro další vývoj lesních mateřských škol v České republice je podstatné, že pedagogové, rodiče i zástupci státní správy jsou nakloněni a otevření vzniku LMŠ. Je třeba dbát na kvalitní péči o děti a spokojenost rodičů v existujících iniciativách a sdílet nové zkušenosti s celoročním pobytem s dětmi v přírodě.

2.6.1 Legislativa

Aby se LMŠ mohla oficiálně nazývat „mateřská škola“, je třeba, aby splňovala všechny podmínky zákonů a vyhlášek. Jak uvádí Kapuciánová (2010b) v současné době jsou to tyto legislativní dokumenty:

- *K založení školy či školského zařízení se vztahují ustanovení paragrafů 146, 147 a 148 školského zákona č.561/2004 Sb.*

Kromě školského zákona se mateřská škola musí dále řídit podle:

- *Vyhlášky MŠMT ČR č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání:*
  - *§ 2 uvádí, že MŠ může mít nejméně 15 dětí,*
  - *dále pak třída MŠ se naplňuje do počtu 24 dětí, ze zákona může zřizovatel povolit výjimku až na 28 dětí ve třídě,*
  - *§ 5 uvádí, že při pobytu mimo místo, kde se uskutečňuje vzdělávání, musí být počet pedagogů takový, aby jednoho pedagogického pracovníka připadlo nejvýše a) 20 dětí z běžných tříd nebo b) 12 dětí ve třídě, kde jsou zařazeny děti se zdravotním postižením (www.msmt.cz).*

Ve všech těchto bodech je provoz LMŠ v souladu s předpisy. Jak ale uvidíme v následujících bodech již je možné naplnění znění vyhlášky jen v případě využití stravovacího zařízení, např. školní jídelny.

- *Zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů*
- *Zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů*
  - *§ 3 hygienické požadavky na vodu (<http://www.tzb-info.cz>)*
- *Vyhlášky č. 107/2005 Sb., o školním stravování, ve znění pozdějších předpisů*
  - *§ 2 organizace školního stravování: školní stravování zabezpečuje zařízení školního stravování nebo jiná osoba poskytující stravovací služby.*
  - *Zajišťuje-li si škola vlastní stravování, musí se řídit Vyhláškou č. 137/2004 Sb. o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných (www.msmt.cz).*

Následující body vyhlášky však již LMŠ není schopná naplnit, tak aby si zachovala své základní znaky a byla tak stále lesní mateřskou školou a musí proto žádat o výjimku.

- *Zákona, který upravuje její právní postavení (např. u o.p.s. zákona o obecně prospěšných společnostech č. 248/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů nebo zákona o sdružování občanů 83/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů u občanských sdružení) či dalších.*
- *Vyhláška č. 410/2005 Sb. o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, ve znění pozdějších předpisů:*
  - *§ 4 uvádí, že na 1 dítě musí plocha denní místnosti užívané jako herna a ložnice činit nejméně 4 m², je-li ložnice stavebně oddělená, musí plocha denní místnosti činit nejméně 3 m² na 1 dítě.*
  - *§ 27 uvádí, že na 5 dětí musí připadat 1 dětská mísa a 1 umyvadlo; umyvadla musí být napojena na společnou mísící baterii, umývárna se vybavuje sprchami (www.tzb-info.cz).*

Je zřejmé, že takovéto hygienické zázemí není možné pro LMŠ vybudovat. Praxe

stávajících LMŠ v zahraničí však ukazuje, že provoz bez takto předepsaného vybavení není hygienicky závadný.

- *§ 21 uvádí, že doba pobytu venku je zpravidla 2 hodiny dopoledne, odpoledne se řídí délkou pobytu dětí v zařízení. V letních měsících se provoz přizpůsobí tak, aby bylo možné provádět činnost dětí ve venkovním prostředí pozemku i stíněných teras v co největším rozsahu (www.tzb-info.cz).*

V tomto odstavci také nedochází k žádné kolizi LMŠ.

2.7 LMŠ v Hradci Králové

V Hradci Králové zatím existuje jedna lesní mateřská škola. Dětský lesní klub **U Tří veverek**. Od paní Aleny D. jsme se dozvěděli, že byla zde také založena LMŠ **Kapradinka**, ale pro nenaplnění její kapacity se nikdy neotevřela a tedy provoz nebyl zahájen.

U Tří veverek

Dětský lesní klub byl založen v září roku 2011 jako alternativa státních mateřských škol v Hradci Králové. Dětský lesní klub je určen předškolním dětem (3-7 let) a je založen na partnerské spolupráci všech zúčastněných – rodin, pedagogů a zřizovatele, jímž je občanské sdružení Všemi vjemy. Dětský lesní klub je členem Asociace lesních mateřských škol.

Při pedagogické činnosti je kladen důraz na individuální práci s dětmi, proto s maximálním počtem 15 dětí pracují dva pedagogové, v tomto případě muž a žena. Dětský lesní klub se inspirovává alternativními pedagogickými směry, hlavně hnutím lesních mateřských škol, dále waldorfskou pedagogikou a také konceptem respektovat a být respektován. Pro klub je také důležitý ekologický rozměr a provoz klubu (www.utriveverek.cz).

Zázemím dětského klubu je klubovna skautského střediska svatého Jiří na Novém Hradci Králové, s přílehlou oplocenou zahradou a ohništěm. V objektu jsou k dispozici tři místnosti, z nichž jedna je využívána dětským klubem jako zázemí pro pomůcky a spaní, druhá je využívána jako jídelna při nepříznivém počasí. Dále je

v objektu kuchyňka a dvě toalety. Je zde tekoucí studená i teplá voda. Klubovna je vytápěna. Přibližně 100 m od klubovny je vstup do hradeckých lesů.

Provozní doba je od 8:00 do 16:30 hodin, je možná individuální dohoda. Rytmus dne je následující: 8:00 – 9:00 – děti se scházejí, volně si hrají nebo mají připravené činnosti dle roční doby. V 9 hodin začíná zahájení ranním kruhem a přivítání se, se skřítkem Celestýnkem. Povídání o tom, co se bude ten den dělat a krátce děti povědí o svých přáních a očekáváních dne. V 9:30 se děti u ohně na zahradě nebo v lese nasvačí, záleží na počasí.

V 10:00 odchází do lesa na místo, které je předem určené. Po příchodu na místo mají děti střídavý program: volné hry, řízená činnost, hudba anebo výtvarné tvoření. V 11:30 odcházejí do klubovny, kde si následně děti povídají v reflexním kruhu se skřítkem Celestýnkem o svých zážitcích a pocitech. Ve 12:00 se začíná s přípravami na oběd a následně se obědvá, po obědě si děti uklidí, umyjí nádobí a od 12:45 – 14:00 odpočívají. Starší děti, které nepotřebují spánek a odpočinek mají možnost výběru a to volnou hru nebo pracovní listy pro předškoláky.

V 14:15 mají děti odpolední svačinu a poté odpolední půlhodinové kroužky, které probíhají s externími lektorkami, zaměřené na rozvoj výtvarných, pohybových a hudebních dovedností. Od 15:30 do 16:00 si děti volně hrají a postupně si je vyzvedávají rodiče a odcházejí domů.

Co se týče stravování, mají rodiče na výběr ze dvou variant. První variantou jsou dovezené obědy z jídelny zdravé výživy – Bazalka a druhá z variant je přinesený oběd z domova. Děti mají také během dne svačinu, kterou si přinesou z domova.

Důležitá informace pro rodiče je kolik tato školka stojí. Cena se odvíjí od modelu docházky. V roce 2012 byl pouze tří denní model docházky, tedy 3 dny v týdnu za 3500 Kč/ měsíc. Od roku 2013 bude možnost dvoudenní a pětidenní model docházky. Obědy jsou hrazeny zvlášť tedy 35 Kč na dítě (www.utriveverek.cz).

2.8 Možnosti marketingu

Tato práce se zabývá povědomím rodičů předškolních dětí o lesních mateřských školách. Jedním z hlavních přínosů práce by měla být zpětná vazba pro tyto zařízení v oblasti jejich komunikace směrem k veřejnosti. V tuto chvíli bychom zde chtěli představit hlavní možnosti marketingové komunikace. Následně v rámci řízených

rozhovorů zjistíme, které z nich jsou využívány LMŠ a při porovnání s údaji z našeho šetření budeme schopni zhodnotit tyto aktivity.

Nejdůležitějším cílem reklamy je zvýšit povědomí a znalost produktu u cílové skupiny. K tomu je možné využívat několika základních typů médií, které uvádí tabulka číslo 2.

Tabulka č. 2: *Výhody a nevýhody jednotlivých druhů médií*

Médium	Výhody	Nevýhody
Noviny	Flexibilita, pravidelný kontakt, dobré pokrytí místního trhu, možnost oslovení širokého spektra čtenářů, vysoká důvěryhodnost	Krátká doba životnosti, nízká kvalita tisku, nepozornost při čtení inzerce
Televize	Široké pokrytí trhu, nízké náklady na oslovení jednoho spotřebitele, možnost využití kombinace audiovizuálních vjemů, působí na lidské smysly	vysoké celkové náklady, nesoustředěnost diváků kvůli velkému množství vjemů, pomíjivost sdělení, omezená možnost zaměření na cílovou skupinu
Rozhlas	Příznivý ohlas místních posluchačů, možnost oslovení vybraných skupin posluchačů, nízké náklady	Pouze sluchové vjemy, pomíjivost sdělení, nízká pozornost posluchačů, nepravidelný poslech
Časopisy	Možnost oslovit vybrané cílové skupiny, důvěryhodnost a prestiž, vysoká kvalita tisku, dlouhá životnost, pozorné čtení	Nedostatečná pružnost, vysoké náklady, možné problémy s positioningem
Venkovní reklama	Flexibilita, možnost častého opakovaného kontaktu, nízká přímá konkurence, dobrá možnost přizpůsobení positioningu	Snížená možnost oslovit vybrané cílové skupiny, omezení možnosti kreativity
On-line reklama	Možnost oslovit vybrané cílové skupiny, nízké náklady, rychlý kontakt, interaktivita	Nízký počet oslovených, relativně malý vliv, nemožnost sledování reakce

(Kotler a Armstrong, 2003).

Online reklama se objevuje během prohlížení webových stránek („surfování“). Nejčastější forma této reklamy se nazývá proužková reklama tedy banners. A je jednou z nejdostupnějších možností. LMŠ ale nemusí využívat pouze proužkové reklamy. Pro jejich zviditelnění by jistě byly vhodné i články v různých rubrikách a online periodikách směřovaných na rodiče, které pro představení LMŠ široké veřejnosti jistě udělají větší službu, neboť je zde možné předat neporovnatelně více informací a současně je možné tento informační kanál využívat často i bezplatně a to díky zajímavosti tohoto tématu. V internetovém prostředí je také samozřejmě nutné využít vlastních webových stránek. Další možnosti nám v současné době nabízí sociální media

jako je Facebook, LinkedIn, Twitter, Google+ a další. Všechny tyto sítě se vyznačují značnou přesyceností na jedné straně, ale současně možností dobře informace cílit a vytvářet trvalejší komunity. Nespornou výhodou je také nízkonákladovost takového zviditelnění.

Média (televize, noviny, časopisy, rozhlas) jsou podobným příkladem jako internetové prostředí. Placená reklama zde bývá příliš nákladná na to, aby ji mohli LMŠ využívat. Je zde ale možnost článku, tiskových zpráv, pořadů, či reportáží z lesních mateřských škol. Tato cesta by měla být jistě otevřená díky tomu, že LMŠ jsou v současné době novým a atraktivním tématem. Další výhodou tohoto způsobu zviditelnění je lepší zacílení na rodiče.

Podle našich praktických zkušeností v současné době LMŠ nejvíce využívají venkovní tištěné reklamy, jako jsou letáky, plakáty apod. Účinnost tohoto způsobu zviditelnění jistě není nejlepší. Proto nás bude tato otázka velice zajímat v rámci řízeného rozhovoru s provozovateli LMŠ.

3 CÍLE A ÚKOLY PRÁCE

Tato práce vznikla na základě vlastních zkušeností s nedostatečnou informovaností rodičů v oblasti lesních mateřských škol. I přes dynamický nárůst počtu LMŠ v České republice v průběhu posledních dvou let věříme, že je zde stále velký prostor pro jejich rozvoj. Věříme, že pokud by rodiče měli dostatek informací o těchto zařízeních, jistě by jich využívali ve větší míře, než je tomu v současnosti.

Tento náš předpoklad vychází z bezpočtu odborných prací jako např. Flegr, (2004), Häfner, (2002), Lettieri (2004), Gorges, (2000). Také to dokazují nejnovější výsledky pilotního výzkumu Asociace lesních mateřských škol (2012), které jednoznačně potvrzují výhody a přednosti LMŠ v porovnání s klasickými mateřskými školami. Věříme, že pokud dojde k překonání počáteční nedůvěry rodičů, která pramení také z nedostatečné informovanosti, zařadí se LMŠ mezi standardně využívané možnosti předškolní výchovy stejně jako tomu je např. v Německu, Norsku, nebo Velké Británii.

K tomuto rozvoji jsme se rozhodli přispět i touto prací. Na základě toho jsme si definovali následující cíle:

1. Popsat současný stav informovanosti rodičů předškolních dětí o existenci lesních mateřských škol.
2. Popsat nástroje, které jsou lesními mateřskými školami pro informovanost rodičů využívány.

K dosažení těchto cílů nám budou sloužit následující úkoly práce:

1. Sestavit a provést dotazníkové šetření k určení informovanosti rodičů předškolních dětí v Hradci Králové a okolí o problematice LMŠ.
2. Na základě řízených rozhovorů určit současné marketingové kanály využívané LMŠ a současný stav naplněnosti těchto zařízení.

4 PŘEDPOKLADY

1. Informaci o existenci lesních mateřských škol v Hradci Králové a okolí má méně než 75% rodičů předškolních dětí a méně než 50% je v této problematice informováno detailněji.
2. Při vyšší informovanosti by více než 50% rodičů uvažovalo o umístění dětí do lesní mateřské školy.
3. Více než 50% rodičů předškolních dětí získalo informace o existenci lesních mateřských škol z webových stránek.

5 METODIKA

V první části práce jsme provedli velice stručný úvod do problematiky lesních mateřských škol na základě rešerše české i zahraniční literatury. Současně jsme využili i starší diplomové práce v oblasti témat LMŠ a marketingu. V této části jsme definovali základní problémy a také terminologii, kterou budeme využívat v rámci této práce.

Ve výzkumné části práce je zahrnuto dotazníkové šetření, pomocí kterého jsme popsali současný stav informovanosti rodičů v Hradci Králové o LMŠ. Otázky v tomto šetření jsme definovali na základě prostudované literatury a diskuze se zástupci lesních mateřských škol v Hradci Králové tak, aby byly co nejpřínosnější právě pro ně. V závěru jsme otázky ještě konzultovali s několika zástupci rodičů předškolních dětí. Na základě odpovědí vzniklo doporučení pro LMŠ, jakým způsobem dále šířit osvětu mezi rodiči.

5.1 Soubor

Výzkumný soubor zahrnuje rodiče předškolních dětí v regionu Královéhradecko. V tomto souboru jsme provedli dotazníkové šetření. Počet oslovených osob byl 364, využili jsme především osobních kontaktů, klientů klasických mateřských škol a akcí pro předškolní děti. Rodiče, jejichž děti LMŠ navštěvují, byli z tohoto šetření vyloučeni, neboť je zřejmé, že jejich informovanost v této oblasti je dostatečná.

American Association for Public Opinion Research (2009) uvádí jako uspokojivou hodnotu návratnosti dotazníkového šetření v terénu 70,1 % - 75, 4%. Nám

se podařilo docílit návratnosti 76,65%. To znamená, že jsme získali 279 vyplněných dotazníků. Vzhledem k údajům o průměrné návratnosti a jejich porovnání s naší návratností můžeme považovat tento výsledek za uspokojivý, neboť jsme přesáhli očekávanou hodnotu.

Tento výsledek můžeme přičítat několika skutečnostem. Za prvé je to kvalita dotazníku, za druhé zájem rodičů o téma mateřských škol a v neposlední řadě jistě i k dobrým kontaktům s částí respondentů.

Na druhou stranu nedošlo u všech dotazníků k vyplnění všech otázek. Proto absolutní součet respondentů nemusí u všech odpovědí korelovat s celkovým počtem 279 (AAPOR, 2009).

5.2 Realizace výzkumu

Dotazník (Příloha I.) byl vytvořen přímo pro naše potřeby a byl doplněn o průvodní informace, které si každý respondent prostudoval v průběhu vyplňování dotazníku. Stavbu dotazníku jsme vypracovali na základě studia odborné literatury, jak z oblasti metodologie (Synek, 1999), tak z oblasti předškolní výchovy (např. Forest Kindergarten Summary). Současně jsme při sestavování dotazníku spolupracovali se zástupci LMŠ, tak abychom maximalizovali praktický užitek získaný z tohoto šetření. Dotazník byl koncipován tak, aby nám dal představu o informovanosti rodičů předškolních dětí o LMŠ. Stejně tak nás zajímalo, jakým způsobem se o této alternativě dozvěděli a jaké informace jsou pro ně stěžejní při rozhodování o umístění svých dětí do konkrétní mateřské školy. Spolu s rešerší literatury a několika řízenými rozhovory bychom měli získat ucelenou představu o tom, jaká je informovanost o LMŠ v cílové skupině a jakým směrem by měli provozovatelé LMŠ nasměrovat své síly pokud jde o osvětu rodičů.

Jak již bylo zmíněno dříve, dotazníkové šetření jsme provedli mezi rodiči dětí z klasických mateřských škol, mezi návštěvníky sportovních akcí pro předškolní děti a jejich rodiče, v rámci dětských volnočasových kroužků a také mezi známými.

5.3 Použité metody

V této práci jsme využili pro sběr kvantitativních dat dotazníkové šetření. Díky vysoké návratnosti dotazníků a celkovému počtu respondentů považujeme jeho

výpovědní hodnotu za vysokou vzhledem k tomu, jak omezený je náš výzkumný soubor. Dotazník jsme opatřili průvodním textem, který vysvětloval důvod tohoto šetření a navíc v závěrečné fázi i vysvětloval několik základních informací o LMŠ. Tento dotazník naleznete v Příloze II. Pro získání kvalitativních dat jsme využili rešerše literatury jak české, tak cizojazyčné. Literaturu jsme využili z několika základních oblastí: předškolní výchova, lesní mateřské školy, právo, marketing a metodologie. Další kvalitativní metodou využitou v rámci této práce jsou řízené rozhovory, které jsme vedli s provozovateli LMŠ v Hradci Králové, a to konkrétně s Martou S. a Alenou D., ředitelkou klubu U Tří veverka. Podle Gavory (2010) řízený rozhovor umožňuje nejlépe zachytit nejen fakta, ale i hlouběji proniknout do motivů a postojů respondentů. U rozhovoru můžeme sledovat i vnější reakce respondentů a podle nich usměřňovat další průběh kladení otázek.

5.4 Vyhodnocení výsledků

Odpovědi u jednotlivých otázek jsme vyhodnotili pomocí programu Microsoft Excel a hodnoty vyjádřili také procentuálně. V drtivé většině případů jsme pro názornost využili grafů.

Vzhledem k omezenosti počtu respondentů uvádíme pro přesnost u každého procentuálního vyjádření také absolutní hodnotu, neboť se nedomníváme, že je množství respondentů dostatečné pro paušalizování výsledků na celou cílovou skupinu. Kompletní výsledky (procentuální i absolutní hodnoty) jsou také sumarizovány v tabulce (Příloha III.).

6 VÝSLEDKY

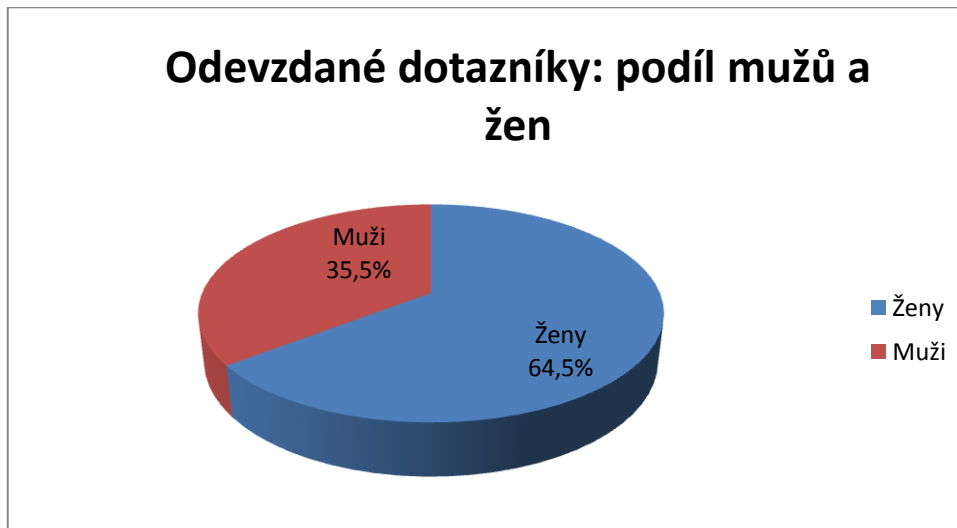
6.1 Popis vzorku

Jak jsme uvedli již dříve, námi oslovená skupina respondentů představovala rodiče dětí předškolního věku. Další skutečností, která byla podmínkou pro zapojení do našeho šetření, byl dlouhodobý pobyt v Hradci Králové. Kromě této skutečnosti jsme se snažili v našem šetření získat další základní demografické údaje o respondentech.

Tyto údaje zahrnovaly otázky pohlaví a věk. Věk jsme rozdělili do 2 skupin po devíti letech a třetí skupinu po desíti, a to konkrétně rozmezí 20 – 29 let, 30 – 39 let a 40 – 50 let. Další demografické údaje jsme nepovažovali za nutné. Další demografické údaje jako například sociální zázemí, příjmy rodičů, vzdělání, volnočasové aktivity atd. by byly relevantní v případě šetření, které by mělo ukázat cílovou skupinu LMŠ. Jelikož je ale tématem našeho šetření pouze informovanost veřejnosti napříč všemi těmito skupinami, omezili jsme demografické otázky na minimum. Tyto 2 otázky jsme zařadili pro možnost kontroly, zda se nejedná o příliš homogenní skupinu respondentů (např. pouze matky ve věku 30 let apod.)

Pokud se podíváme na graf číslo 4, můžeme vidět, že v našem šetření převažují ženy. Konkrétně se jedná o 64,5% respondentů, tedy 180 žen v našem šetření a 35,5% (99) mužů. Tento rozdíl v zastoupení obou pohlaví je podle našeho názoru dán místem šíření dotazníků. Šetření jsme prováděli na místech, jako jsou mateřské školy, dětské kroužky apod. Na těchto místech převažují mezi návštěvníky ženy.

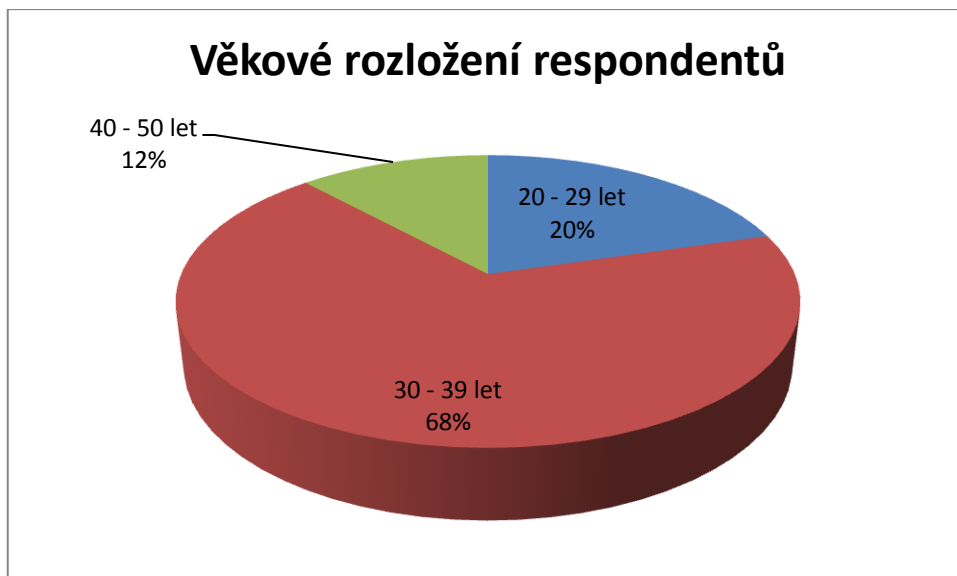
Graf č. 4

Druhým demografickým údajem, který nás zajímal u rodičů, byl jejich věk. Rádi bychom totiž zjistili, zda jsou LMSŠ více zapsány do povědomí mladších rodičů, nebo naopak.

Údaje o věku respondentů můžeme vidět na grafu číslo 5.

Graf č. 5

Vidíme zde, že našeho šetření se účastnilo 57 respondentů ve věku 20 – 29 let, z toho 3 muži a 54 žen. Tato skupina tvořila 20,4% našeho vzorku. Do věkového rozmezí 30 – 39 let se zařadila většina našich respondentů, a to konkrétně 67,7%. Tento podíl v našem šetření představuje 189 respondentů. Konkrétně se jednalo o 81 mužů a

108 žen. Do poslední věkové skupiny, a to věku 40 – 50 let, se zařadilo celkem 15 mužů a 18 žen. To znamená celkem 33 respondentů, kteří představují zbývajících 11,8% naší skupiny. Toto věkové rozložení by se mohlo zdát na první pohled příliš zaměřené na věkovou skupinu 30 – 39 let. Ale podle průměrného věku matek při narození prvního dítěte v ČR můžeme usuzovat, že většina této skupiny bude o 3 roky později (v době nástupu dětí do mateřské školy) právě v této věkové skupině. Podle statistického úřadu je průměrný věk matek 29,6 roku, průměrný věk prvorodiček je 27,6 roku. Třetina všech dětí se narodila ženám ve věku 29 až 32 let (www.czso.cz)

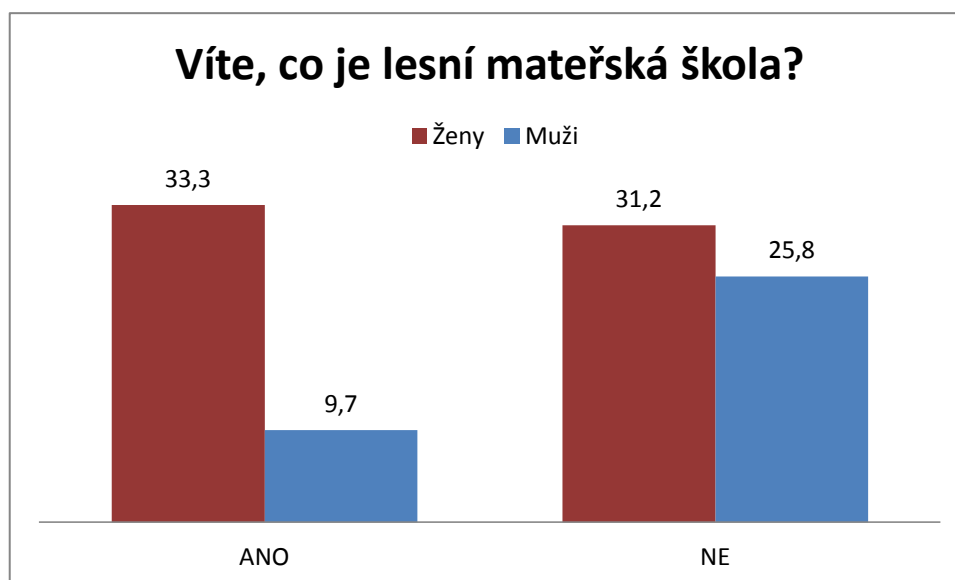
Na výše uvedených grafech a číselných hodnotách tedy můžeme vidět, že se jedná o dostatečně heterogenní skupinu respondentů, abychom mohli uvažovat o její dostatečné výpovědní hodnotě. V tomto vzorku jsou nejčastěji zastoupenou skupinou ženy ve věku 30 – 39 let (38,7%). Můžeme však říci, že tato skutečnost se dala předpokládat již před zahájením našeho šetření.

6.2 Obecné povědomí o LMS

V první otázce směřované přímo na LMS jsme respondentům položili základní dotaz, zda vědí či nevědí o existenci LMS. Samozřejmě že tato otázka byla kladena v prvním sledu ještě před objasněním tohoto pojmu respondentům. Konkrétně otázka zněla: Víte, co je lesní mateřská škola?

Výsledné hodnoty odpovědí na tuto otázku můžete vidět v grafu číslo 6.

Graf č. 6

V tomto grafu uvádíme pouze procentuální vyjádření hodnot, proto na tomto místě ještě chceme doplnit absolutní hodnoty výsledků této otázky. Ukázalo se že, 120 respondentů v našem šetření ví, co to lesní mateřská škola je. Tento počet představuje pouze 43% respondentů. Z těchto 120 rodičů bylo 93 žen a 27 mužů. Zbývajících 159 respondentů nevědělo, co to LMŠ je. Tato skupina tedy představuje celých 57% rodičů. Z toho bylo 87 žen a 72 mužů.

Jak můžeme vidět z výše uvedených hodnot, tak i z grafu č. 6, zastoupení jednotlivých pohlaví v obou skupinách je značně rozdílné. Zatímco ve skupině, která zná pojem LMŠ, je 93 žen a 27 mužů tedy poměr 77,5% žen ku 22,5% mužů, ve skupině, která nezná pojem LMŠ, je 54,7% žen a 45,3% mužů. Jak je vidět toto rozdělení není zcela rovnoměrné vzhledem k tomu, že v celém vzorku bylo 64,5% žen a 35,5% (99) mužů. Je tedy vidět, že větší podíl mužů spadá do skupiny, která se prozatím s pojmem lesní mateřské školy nesečkala.

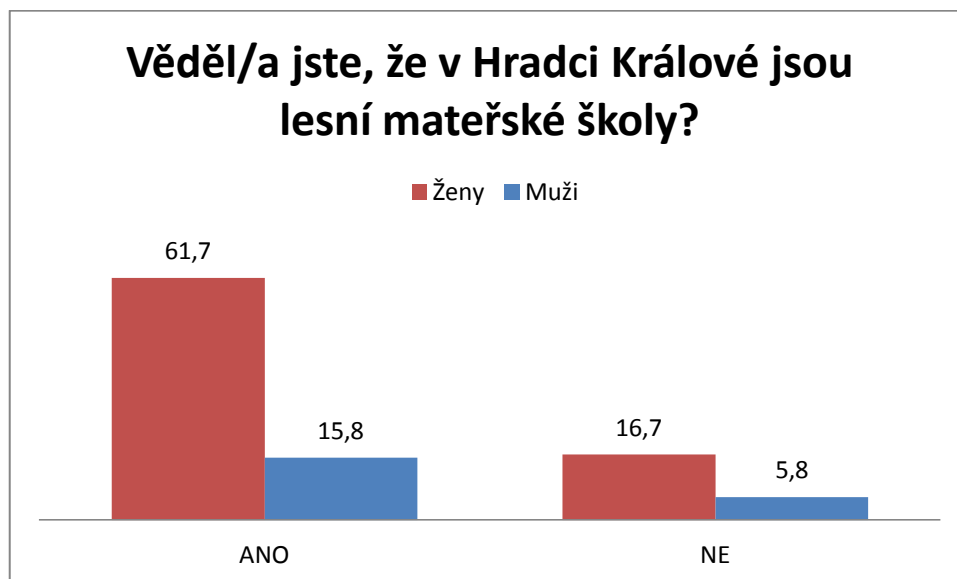
Skutečnosti vyplývající z odpovědí na tuto otázku jsou velice významné pro další závěry této práce. V první řadě je zde vidět, že veřejné povědomí o LMŠ v Hradci Králové je poměrně nízké. Musíme totiž předpokládat, že právě rodiče předškoláků budou v této oblasti nejlépe informovanou skupinou. A to ze dvou důvodů, za prvé se jedná o cílovou skupinu LMŠ, a tedy i marketing těchto zařízení bude cílený právě na tuto skupinu, a za druhé lze předpokládat nejvyšší aktivitu rodičů ve vlastním získávání informací v této oblasti. Pokud tedy i v této skupině nepřesáhne informovanost hranici 50%, je zde podle našeho názoru významný prostor pro další osvětu.

Další otázku, která se věnovala popisu informovanosti rodičů o LMŠ, již samozřejmě vyplňovali pouze ti respondenti, kteří v první otázce odpověděli ANO. To znamená, že odpověď na tuto otázku jsme získali od 120 respondentů. Otázka byla rozdělena na dvě podotázky. První z nich byla: Věděl/a jste, že v Hradci Králové jsou lesní mateřské školy?

Na tuto otázku jsme získali 92 (74 žen a 18 mužů) kladných odpovědí. To znamená, že 76,6% rodičů, kteří vědí o existenci LMŠ, současně ví, že v místě jejich bydliště se takové zařízení nachází a můžeme tedy předpokládat, že právě působení tohoto zařízení má vliv na jejich informovanost v této oblasti. Naopak 28 respondentů (19 žen a 9 mužů) neví, že zařízení takového typu v Hradci Králové existuje, přestože jsou obeznámeni s existencí LMŠ obecně. Zde se tedy dá předpokládat, že se o těchto zařízeních dověděli jinou cestou než právě díky místním LMŠ. Tyto skutečnosti

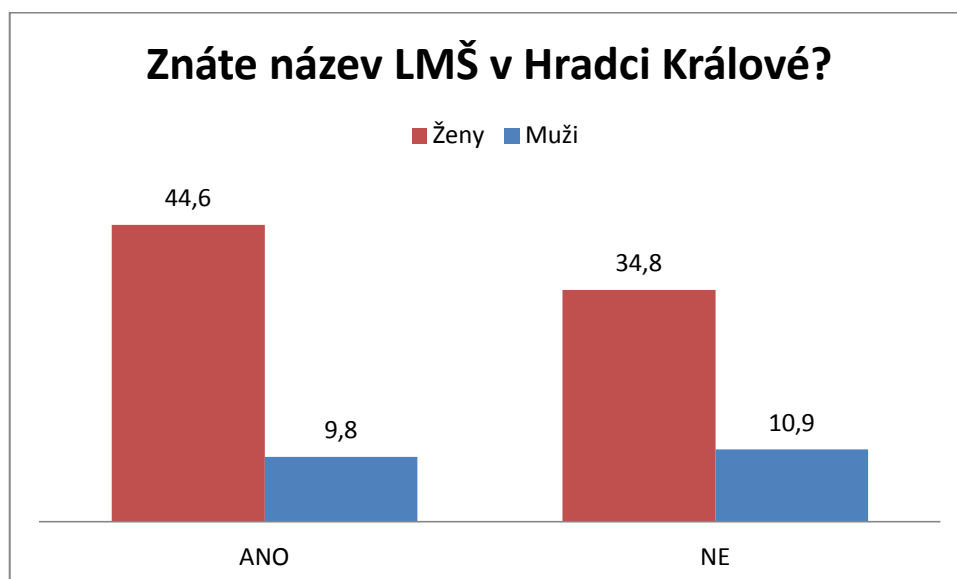
současně uvádíme v grafu číslo 7.

Graf č. 7

V druhé podotázce, která byla do našeho dotazníku zařazena, jsme se přímo zeptali na jméno této lesní mateřské školy působící v Hradci Králové. Jak můžeme vidět na následujícím grafu číslo 8, na tuto otázku bylo schopno správně odpovědět pouze 49 respondentů (41 žen a 9 mužů).

Graf č. 8

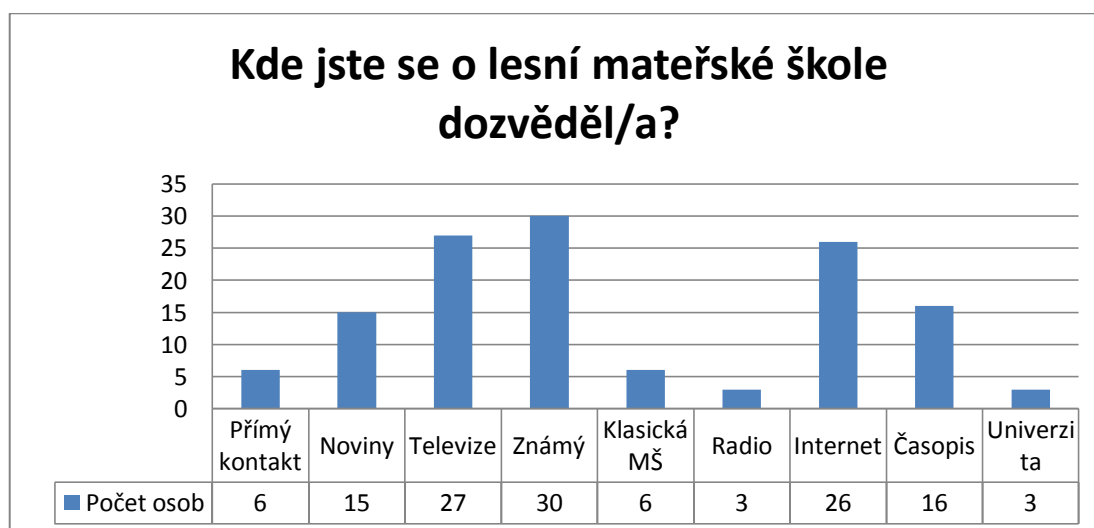

Zde tedy vidíme, že se jedná o pouhých 40,8% rodičů, kteří vědí o existenci LMŠ v Hradci Králové a dokonce pouze 17,6% oslovených rodičů zná přesný název LMŠ v Hradci Králové. Přesto že se tímto budeme podrobněji ještě zabývat v závěru této práce, již nyní si můžeme říci, že toto počet není rozhodně vysoký. Pokud jméno této organizace zná pouhých 17,6% zástupců cílové skupiny, můžeme jistě mluvit o nedostatečné informovanosti, a to bez ohledu na odvětví, ve kterém se pohybujeme. O důvodech této nízké informovanosti a jejich dopadech na rozvoj LMŠ budeme ještě více pojednávat na základě řízených rozhovorů se zástupci královéhradecké LMŠ.

Stejná část respondentů, tedy pouze ti, kteří se již s pojmem LMŠ setkali (120), nám odpovídala také v následující otázce. Zde nás zajímalo jakým způsobem se respondenti o LMŠ dověděli.

Jelikož se jednalo o otázku s otevřenou odpovědí, nacházíme zde větší množství variant. Ty jsou všechny zahrnuty ve skupinách, jejich konkrétní poměr můžeme vidět na grafu číslo 9.

Graf č. 9

Nyní můžeme vidět, že nejběžnějším způsobem šíření informací je předáváním přímo mezi rodiči. Tento způsob šíření informací je jistě skvělý i díky možnostem doporučení, ale jen velice těžko je možné jej nějakým způsobem podporovat. Na druhém místě je televize, k čemuž jistě přispěla současná diskuze o zakotvení LMŠ do české legislativy. Následují ostatní masmedia, a to konkrétně internet, časopisy a noviny. Na tomto místě je nutné si ale uvědomit, jak nízké procento respondentů tuto informaci získalo. Přestože se může zdát, že LMŠ správně využívají médií k osvětě na

téma předškolní výchovy, oslovená skupina je stále relativně malá.

V rámci našich předpokladů jsme se domnívali, že mezi informačními kanály bude dominovat internet. Tento předpoklad vznikl v průběhu rešerše literatury, kdy množství informací a textů s tématem LMŠ bylo neporovnatelně vyšší v online podobě než tištěné.

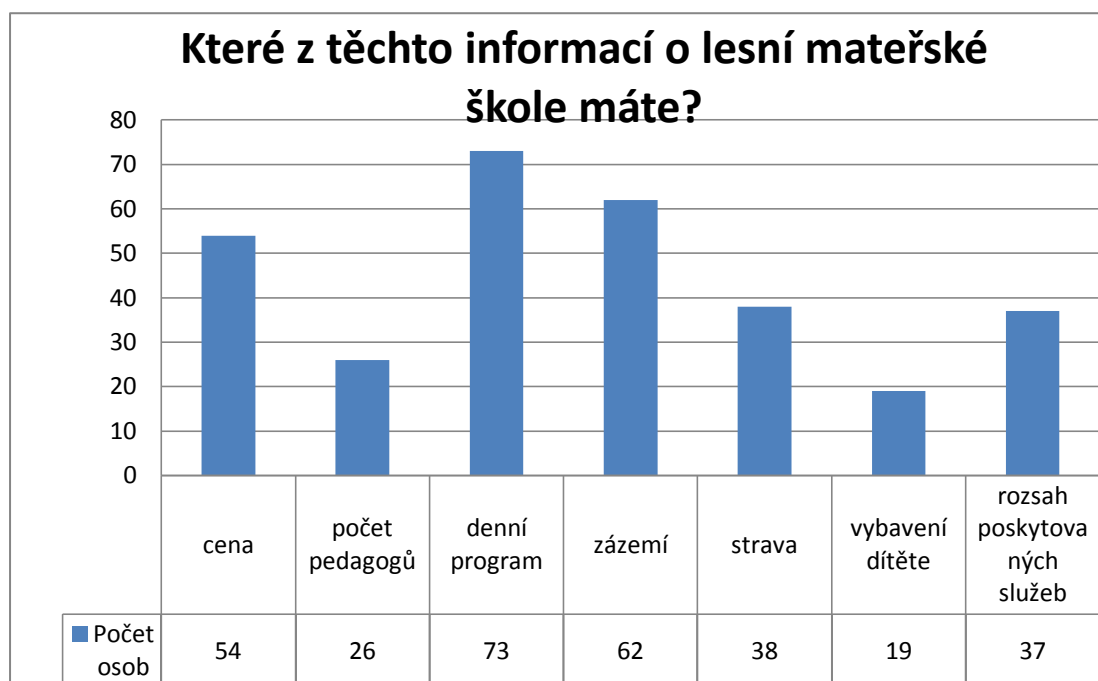
V tomto případě jsme však přecenili množství informací v médiích obecně a naopak podcenili možnost šíření informací tzv. mezi lidmi. Dokonce televize byla v našem případě před internetem. Tento výsledek přičítáme skutečnosti, že rodiče na webu aktivně informace o LMŠ nevyhledávají. Je tedy jasné, že náš předpoklad, že podíl rodičů, kteří se dověděli o LMŠ pomocí webu přesáhne 50%, se nepotvrdil. Informace prostřednictvím webu získalo pouze 21,7% respondentů.

Čtvrtá otázka našeho dotazníku věnující se přímo LMŠ se respondentů dotazovala na podrobnější informace, které mají ve vztahu k těmto zařízením. Konkrétně jsme se dotazovali na detailnější informace o ceně, denním programu, zázemí, stravě, povinném vybavení dítěte, počtu pedagogů a rozsahu poskytovaných služeb. Samozřejmě že na tuto otázku také odpovídalo pouze 120 respondentů, kteří měli informaci o existenci LMŠ jako takových. Účel této otázky byl následující. Z těchto odpovědí můžeme poukazovat na to, které informace jsou pro rodiče nejdůležitější, a které tedy aktivně nejvíce vyhledávají, nebo které je zaujaly, a tudíž si je pamatují. Tato informace může být neocenitelná, pokud jde o přípravu propagačních materiálů lesních mateřských škol.

Na základě otázky číslo 4 jsme tedy v našem šetření získali následující počty respondentů (viz graf 10). O ceně zařazení dítěte do LMŠ má bližší informace 54 osob v našem šetření (tedy 45% osob, které se někdy s pojmem LMŠ setkaly). Pokud jde o počet pedagogů, kteří se každodenně o děti starají v průběhu dne, tak tuto informaci má 26 osob (tedy 21,7%). S denním programem v těchto zařízeních je detailněji seznámeno 73 osob (60,8%). Zázemí, které LMŠ využívají, si dokáže představit podle našeho šetření 62 respondentů (51,7%). 38 rodičů (31,7%) v našem šetření má informaci o způsobu stravování dětí v těchto mateřských školách. O povinném vybavení dítěte je informováno 19 osob (15,8%) a na závěr 37 respondentů (30,8%) je informováno o rozsahu poskytovaných služeb v těchto zařízeních.

Považujeme za nutné zde ještě zdůraznit, že procentuální vyjádření u jednotlivých typů informací je vztažené k celkovému počtu osob, které se s pojmem LMŠ již setkaly.

Graf č. 10

Jak můžeme vidět, nejlépe jsou rodiče informováni v otázkách každodenního programu dětí v těchto zařízeních, následuje informace o zázemí LMŠ. Na třetím místě je nejčastější informace o ceně těchto zařízení následována informacemi o stravování a rozsahu služeb. Tyto informace je zajímavé dát do kontextu s následující otázkou, která nám odhaluje, jaké informace jsou pro rodiče podstatné při rozhodování o umístění svých dětí do mateřské školy.

Současně je důležité si uvědomit, že pouze informace o denním programu a zázemí má více než polovina respondentů (60,8% respektive 51,7%). To považujeme za malou část. Vypovídá to tedy o tom, že většina respondentů, kteří se již s pojmem LMŠ setkali, nemá podrobnější informace o tomto typu zařízení a pouze „tuší“ co to LMŠ jsou.

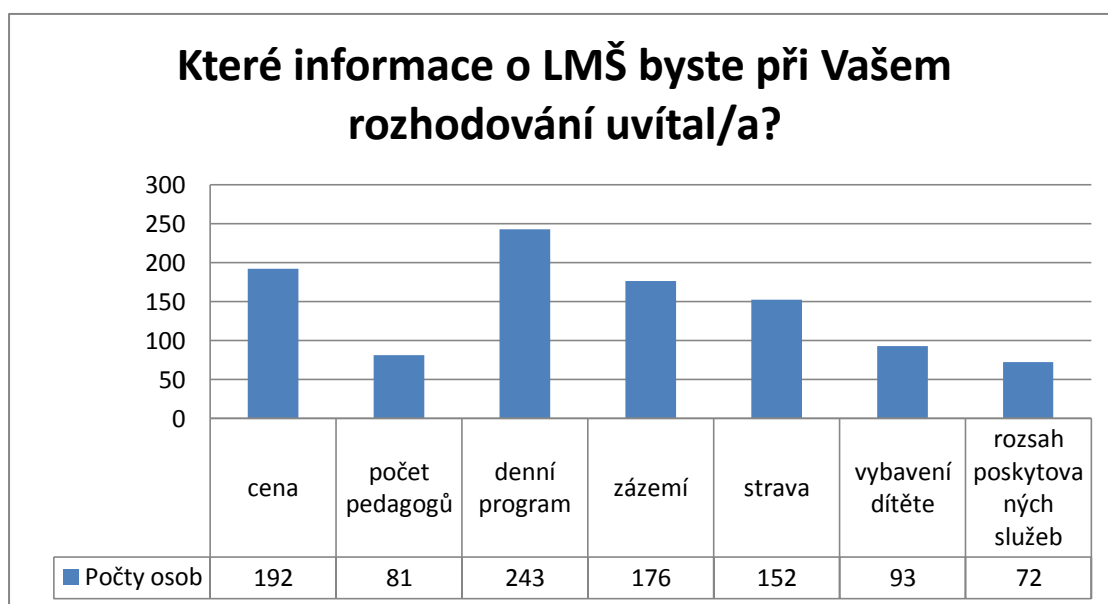
Po této otázce jsme do dotazníku uvedli krátký text představující koncept LMŠ a nejdůležitější informace o tomto předškolním zařízení. Proto na následující otázky odpovídalo již všech 279 respondentů.

Jako další otázku uvádíme otázku číslo 6, která náš dotazník uzavírala. Nyní ji uvádíme díky jejímu vztahu k otázce předešlé a pro lepší možnost porovnání. Domníváme se, že následující odpovědi jsou cennou zpětnou vazbou pro LMŠ, která odráží skutečnosti, kterým rodiče přikládají největší význam.

Drtivou většinu rodičů by při rozhodování o zařazení svého dítěte do LMŠ zajímal denní program této školy, konkrétně se jedná o 87,1% (243) respondentů. Na dalších místech je cena pro 68,8% (192) rodičů. Následují zázemí (63,1%, 176) a strava (54,5%, 152). Ostatní položky (vybavení dítěte, počet pedagogů a rozsah poskytovaných služeb) nepřesáhly jednu třetinu respondentů.

Do této otázky jsme také zařadili místo pro otevřené odpovědi. Odpovědi v této části se objevovaly ojediněle, celkem pouze 6krát. Dva z respondentů zajímá *dostupnost LMŠ*, jeden z respondentů uvedl *nemocnost*, dva respondenti uvedli *nejnižší možný věk dítěte* a jeden z respondentů napsal *připravenost dětí pro základní školu*.

Graf č. 11

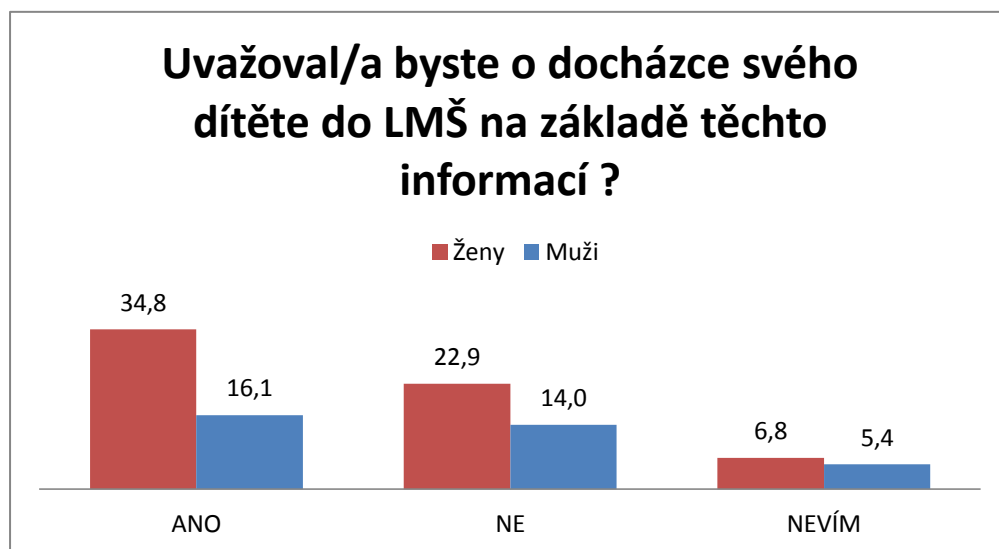
Můžeme si zde všimnout, že témata denní program, cena, zázemí a strava se nacházejí na předních pozicích jak mezi informacemi, které rodiče mají, tak mezi těmi, které považují za podstatné při svém rozhodování o umístění dětí do LMŠ. Pouze cena a zázemí si ve výsledcích těchto dvou otázek vyměnily pozice. Jediná změna, kterou bychom na základě výsledků dvou předešlých otázek doporučili, je více veřejnost informovat o vhodném a nutném vybavení dětí v LMŠ. Toto doporučení může sloužit jako tip pro letáky, web apod.

Následovala otázka, zda by rodiče uvažovali o umístění svých dětí do LMŠ na základě předchozího textu. Zde jsme získali následující informace.

O umístění svých dětí do LMŠ by uvažovalo 142 respondentů (50,9%). Naopak

103 (36,9%) zástupců rodičů by nezvažovalo umístění svých dětí do LMŠ. Možnost nevím v této otázce zaškrtnulo 34 (12,2%) respondentů (viz. graf číslo 11). Můžeme tedy předpokládat, že tato skupina je právě ta, která pro své rozhodnutí potřebuje více dostupných informací.

Graf č. 12

Pokud jde o počet rodičů, kteří by své děti umístili do LMŠ, je na zvážení, zda je toto číslo dostatečně vysoké nebo ne. Podle našeho názoru je ale nutné přihlídnout ke skutečnosti, že se stále jedná o novinku v předškolní výchově v ČR. Pokud k tomuto přičteme nízkou informovanost veřejnosti o této problematice, dá se jistá dávka opatrnosti očekávat. Proto bereme výsledek okolo 50% za dostatečně vysoký a můžeme jej považovat za další ukazatel životaschopnosti tohoto konceptu.

Dále zde také můžeme porovnat ochotu využití LMŠ u mužů a žen. Mezi respondenty, kteří se účastnili našeho šetření, bylo 64,5% žen a 35,5% mužů jak jsme již uvedli dříve. Ve skupině, která by zvažovala umístění dětí do LMŠ je 31,7% mužů a 68,3% žen. Vidíme zde, že tedy podle našeho šetření zde nedochází k žádným výrazným rozdílům v zájmu o LMŠ mezi muži a ženami

Pohled z LMŠ

Současně se sběrem kvantitativních dat jsme se zaměřili na řízené rozhovory s provozovateli LMŠ v Hradci Králové, a to konkrétně s Alenou D., ředitelkou klubu U Tří veverek. V našem rozhovoru jsme se zaměřili na otázky týkající se komunikačního mixu, který v současnosti LMŠ využívá, a jeho přínosy. Také nás zajímala potřeba LMŠ dalšího marketingu.

Jelikož tuto otázku považujeme za esenciální, začali jsme dotazy směřovanými na naplněnost LMŠ a příliv nových dětí.

Jaká je kapacita LMŠ U Tří veverek? Je tato kapacita naplněna?

Kapacita LMŠ U Tří veverek je 15 dětí, tato kapacita není naplněna, nyní do školy chodí 11 dětí, po novém roce začnou chodit 2 nové děti, tedy zůstávají 2 volná místa. Větší zájem ze strany rodičů by byl jistě přínosný, neboť by umožnil další rozvoj a rozšíření LMŠ. Tento stav je podle Aleny D. způsoben nedostatkem informací mezi rodiči, z něhož vyplývá řada předsudků a neoprávněných obav. Druhým problémem je prý neochota rodičů odvézt děti do LMŠ, která je pro většinu obyvatel vzdálenější, než nejbližší MŠ, která se nachází přímo ve městě. Tento problém se LMŠ U Tří veverek bude v budoucnu snažit řešit například pomocí svozu, nebo ranního setkání někde ve městě.

V jakém rozsahu se věnujete propagaci LMŠ U Tří veverek?

Od září 2012 se změnilo vedení, které se chce zabývat více propagací, než tomu bylo do teď. Mají své webové stránky www.utriveverek.cz, které jsou nyní v plánu obnovit, neboť neplní svůj účel a mají mizivou návštěvnost. Dále je založen účet na facebooku. Vedení LMŠ také posílá maily na cca 120 emailových adres, které mají v rámci svého sdružení a v neposlední řadě se snaží být aktivní v diskusních fórech na internetu.

Pokud jde o tištěná média, vycházejí články ve zpravodaji Radnice, což je týdeník statutárního města Hradce Králové. Dále se zaměstnanci věnují rozmístování letáků na veřejných místech jako jsou knihovna, pískoviště, dětská hřiště a v Bazalce – centru zdravého životního stylu.

Také pořádají besedy o LMŠ po mateřských centrech, ale s minimální účastí. V minulosti se podařilo získat několik spotů v Českém rozhlase.

Věnujete se převážně propagaci LMŠ U Tří veverek, nebo se snažíte o osvětu v oblasti LMŠ celkově?

Propagujeme spíše LMŠ U Tří veverek, samozřejmě se snažíme získat rodiče pro naše zařízení. Osvětě jako takové se věnujeme minimálně.

Máte zpětnou vazbu z Vašeho komunikačního mixu?

Ti rodiče, kteří mají děti umístěné ve školce, se většinou dozvěděli o LMŠ díky zpravodaji Radnice nebo od svých známých. Většinou se ale potýkáme s představou, že LMŠ je okrajovou záležitostí malé skupiny nadšenců, kteří začali s návratem k přírodě až příliš daleko a že se jedná spíše o „výstřelek několika podivínů“, než o seriózní vzdělávací zařízení.

Jak tedy můžeme vidět LMŠ U Tří veverek se prozatím marketingu věnuje dosti nystematicky, a proto je zde prostor pro mnoho doporučení např. rozšířit cílovou skupinu, pokusit se o systematickou a dlouhodobou spolupráci s médii, nebo připravovat příspěvky o lesní pedagogice do různých seminářů, nebo spojit své síly s podobnými zařízeními v jiných městech.

Jak jsme se dověděli LMŠ U Tří veverek se věnuje převážně propagaci svého zařízení jako takového. Ale vzhledem k našim výsledkům, které ukazují na nedostatečnou informovanost cílové skupiny o charakteru takových zařízení, bychom spíše doporučovali se věnovat osvětě jako takové. Tuto skutečnost nám potvrdila sama paní D., která hovořila o obtížném překonávání předsudků rodičů k tomuto typu zařízení. I zde by mohla pomoci obecná osvěta v tématu. Současně bude velkým krokem i oficiální schválení LMŠ jako školky, které snad změní veřejné mínění o těchto zařízeních.

Naše doporučení vychází také z faktu, že počet lesních mateřských škol v České republice je v současné době minimální, a proto ani konkurence zde není znatelná. Proto bychom předpokládali naopak spojení sil těchto institucí i v rámci marketingu. Silným nástrojem v tomto směru by měla být právě Asociace lesních mateřských škol, která tyto zařízení sdružuje. Zde bohužel ale nedochází ke koordinaci jednotlivých LMŠ pro společné informování veřejnosti.

7 DISKUZE

V této kapitole bychom rádi zobecnili výsledky našeho dotazníkového šetření, porovnali je s našimi předpoklady a také s odbornou literaturou.

Naše šetření bylo omezeno způsobem jeho realizace, a to konkrétně pomocí dotazníkového šetření, které příliš neumožňuje pokládat doplňující a rozšiřující otázky, které by reagovaly na odpovědi respondentů. Tento nedostatek jsme se pokusili vyvážit v rámci řízených rozhovorů s provozovateli LMŠ U Tří veverek.

Poměrně omezená byla i naše cílová skupina. Jednalo se o rodiče předškolních dětí v Hradci Králové. Přestože se jedná o poměrně úzkou skupinu obyvatelstva, podařilo se nám získat 297 vyplněných dotazníků, což považujeme za uspokojivý výsledek.

Jedna z nejrozsáhlejších prací, která se věnuje lesním mateřským školám v České republice, Kapucianová (2010b), pracovala s počtem 80 respondentů. Další práce na toto téma byly spíše popisné a s dotazníkovým šetřením mezi rodiči nepracovali vůbec nebo spíše sporadicky.

V prvních dvou otázkách jsme se věnovali popisu respondentů a podařilo se nám ukázat, že naše skupina je dosti heterogenní. Našeho šetření se zúčastnilo 64,5 % žen a 35,5% mužů. Celkově tedy převažují ženy. Tato skutečnost je podle našeho názoru dána místy, kde byl dotazník šířen (mateřské školy, dětské kroužky apod.). Vzhledem k této nerovnoměrnosti ještě u některých zásadních otázek rozlišujeme odpovědi mužů a žen. Na tomto místě je nutné podotknout, že se nám nepodařilo prokázat výrazné rozdíly v odpovědích obou skupin.

Také jsme se rozhodli naši skupinu strukturovat podle věku. Ukázalo se, že 20,4% respondentů bylo ve věkové kategorii 20 – 29 let, 67,7% bylo ve věku 30 – 39 let a do poslední věkové skupiny se zařadilo 33% respondentů. Na předešlých procentuálních vyjádřeních je vidět, že ve skupině výrazně převažují respondenti ve věku 30 – 39 let. V tomto případě to však podle našeho názoru na škodu reprezentativnosti vzorku není, neboť jak jsme již uvedli dříve, průměrný věk rodiček v České republice je podle Českého statistického úřadu 29,6 let. Jak můžeme tedy vidět, tak průměrný věk rodičů předškolních dětí (ve věku 3 – 6 let) opravdu spadá do věkového rozmezí 30 – 39 let.

V následujících otázkách jsme se již zaměřili na veřejné povědomí o lesních mateřských školách. Na otázku „Víte co je lesní mateřská škola?“ nám odpovědělo 43%

respondentů (33,3% bylo reprezentováno ženami a 9,7% muži) ANO. S tímto pojmem se nikdy dříve nesetkalo 57% respondentů (31,2% ženy a 25,8% muži). Navzdory předešlému tvrzení zde můžeme konstatovat, že ženy jsou podle našeho šetření v tomto ohledu lépe informované než muži. Pokud jde o výsledek jako takový, tak se potvrdil náš předpoklad, že LMŠ zná méně než 75% rodičů předškolních dětí v Hradci Králové a okolí. Je nutné uvést, že tento údaj vznikl na základě našich praktických zkušeností, neboť podobný výzkum se nám v české ani zahraniční literatuře nepodařilo nalézt. Předpokládali jsme tedy informovanost nižší než 75% na základě předpokladů a tvrzení v ostatních pracích jako např. Lacinová a kol., (1999), nebo Kapuciánová (2010b). Ale hodnoty dokonce nižší než 50% jsme neočekávali. Tento výsledek přičítáme nesystematičnosti propagace, které se věnuje královéhradecká LMŠ, a současně jejímu krátkému působení. Stejně tak skutečnosti, že LMŠ jsou stále v rámci celé ČR spíše okrajovým tématem.

Další 3 otázky v našem dotazníkovém šetření se týkaly již pouze rodičů, kteří na první otázku odpověděli ANO (tedy 120 respondentů). Otázka číslo 2. nám ukázala, že 77,5% respondentů, kteří se již s pojmem LMŠ setkali, ví o existenci tohoto zařízení v Hradci Králové. To je v porovnání s výsledky předchozí otázky relativně vysoký podíl. Tento výsledek přičítáme skutečnosti, kterou nám sdělila paní Alena D., zástupkyně LMŠ u Tří Veveřek. V našem řízeném rozhovoru uvedla, že se věnují téměř výlučně propagaci vlastní LMŠ a osvětu jako takovou v této oblasti neprovozují.

V dalších otázkách jsme se snažili zjistit, do jaké míry jsou rodiče seznámeni s detaily o LMŠ. Ukázalo se, že z respondentů, kteří znají LMŠ, jich 52,7% zná název královéhradecké LMŠ, zde opět vysoké procento přičítáme typu propagace. Pokud totiž toto číslo porovnáme s ostatními znalostmi o LMŠ, uvidíme, že se jedná o jedno z nejvyšších čísel. Další informace, které rodiče mají o LMŠ jsou zastoupeny následujícími procenty: denní program dětí v LMŠ: 73%, zázemí: 62%, cena: 54%, strava: 38%, rozsah poskytovaných služeb: 37%, počet pedagogů: 26%, vybavení dítěte: 19%.

V tomto procentuálním zastoupení informací v našem vzorku respondentů je vidět, že jsou to hodnoty značně rozdílné, přestože se jedná o základní informace, které rodiče potřebují pro možnost rozhodnutí o umístění nebo neumístění svého dítěte do lesní mateřské školy. Na závěr tedy můžeme říci, že u těch rodičů, kteří jsou o existenci LMŠ informováni, jsou tyto informace značně neúplné. To dává prostor mnoha neopodstatněným obavám a předsudkům, které rodiče vůči LMŠ mají, a které uvádí

např. Kapuciánová (2010b), Miklitz (2005) in Uzel (2010) a Vošahlíková (2010a).

Vezměme tedy v potaz, že tyto informace, které jsme zde uvedli, jsou důležité pro rodiče, kteří se rozhodují o umístění svých dětí do LMŠ. Je jasné, že náš předpoklad č. 1, že méně než 50% respondentů má bližší informace o LMŠ, se potvrdil. To již z toho pohledu, že dokonce i skupina rodičů, kteří někdy o LMŠ slyšeli, je menší než 50%. Pokud navíc zprůměrujeme výše uvedené hodnoty u jednotlivých aspektů LMŠ dostaneme číslo 44,3%. To znamená, že z celkového počtu respondentů se jedná o 19 % rodičů. Pokud se tedy rozhodneme tento výsledek zobecnit, můžeme tvrdit, že v Hradci Králové má detailnější informace o LMŠ v průměru 19% rodičů předškolních dětí. Netřeba na tomto místě dodávat, že i toto číslo je výrazně nižší než jsme očekávali.

V našich otázkách nás také zajímalo, jakým způsobem se rodiče nejčastěji dovídají o existenci LMŠ. Z odpovědí na tuto otázku jsme vybrali ty nejčastější a ty zde uvádíme s absolutními hodnotami počtu osob:

Tabulka č. 3:

Zdroje informací	Počet osob
Přímý kontakt	6
Noviny	15
Televize	27
Známý/á	30
Klasická MŠ	6
Rádio	3
Internet	26
Časopis	16
Univerzita	3

Jak můžeme vidět, nejčastější způsoby šíření informací jsou přes osobní kontakty (od známých), poté jsou to média jako televize, internet, noviny a časopisy. Velice malý přínos tedy mají marketingové nástroje, které využívá LMŠ U Tří veverek jako jsou letáky, besedy, apod. Výsledky však potvrzují tvrzení paní Aleny D., že nejčastější způsob šíření je od svých známých a ze zpravodaje Radnice. Zpravodaj Radnice je zahrnut mezi noviny.

Současně můžeme zhodnotit, že náš předpoklad o dominanci internetu mezi informačními kanály (více než 50% respondentů) se nepotvrdil. Podle našeho šetření získalo touto cestou prvotní informaci o LMŠ pouze 21,7%. Tuto skutečnost přičítáme

přecenění informací dostupných v médiích obecně. Největší podíl na informovanosti (25%) měly informace získané od známých. V případě masivnější kampaně by tento podíl byl jistě nižší.

V následující otázce jsme se ještě pokusili doplnit naše šetření o zpětnou vazbu od rodičů a zeptali jsme se na to, které informace považují za důležité při rozhodování o umístění svých dětí do LMŠ. Výsledek je následující: denní program dětí v LMŠ: 87,1%, cena: 68,8%, zázemí: 63,1%, strava: 54,5%, vybavení dítěte: 33,3%, počet pedagogů: 29%, rozsah poskytovaných služeb: 25,8%.

Z předešlých hodnot je patrné, že mezi informacemi, které rodiče mají a které považují za důležité, je značná korelace. Tuto skutečnost přičítáme prostému faktu, že rodiče aktivně získávají, nebo si zkrátka více všímají těch informací, které považují za důležité. Další otázkou, která v tomto směru byla položena, je zda LMŠ směrem k rodičům komunikuje právě tyto informace nebo nikoli. Podle letáku a informací od paní D. (Příloha IV.), dostávají rodiče spíše základní informace jako např. kontakt na LMŠ, webové stránky a adresu, na některých letácích jsou uvedeny důvody proč navštěvovat LMŠ. Možno jen doplnit, že by rodiče nejspíše uvítali více informací o nutné výbavě dítěte a také o dalších aspektech, jako je nemocnost dětí, nebo jejich následná připravenost pro základní školu.

Po těchto otázkách následovalo v našem dotazníku krátké představení konceptu LMŠ a jejich hlavních přínosů. Po přečtení tohoto textu jsme se rodičů dotázali, zda by na základě předešlého textu byli ochotni uvažovat o umístění svých dětí do tohoto typu zařízení. Odpovědi ANO se nám dostalo u 50,9% respondentů, 36,9% rodičů odpovědělo NE a 12,2% si vybralo odpověď NEVÍM. Přičemž jsme zde opět nezaznamenali zásadní rozdíly v preferencích mužů a žen. Pokud tedy jde o náš předpoklad, že při vyšší informovanosti by více než 50% rodičů uvažovalo o umístění svých dětí do zařízení typu LMŠ, můžeme říci, že došlo k jeho potvrzení, i když velice těsně, a to o 0,9%. Proto vzhledem k omezenému počtu respondentů nemůžeme říci, že se jedná o statisticky významný výsledek. Můžeme ale předpokládat, že v tomto výsledku hraje také důležitou roli množství předaných informací. Je těžké si představit, že by na základě krátkého textu rodiče nějak zásadně změnili své postoje a názory vůči LMŠ. Předpokládáme tedy, že procento rodičů nakloněných LMŠ při skutečném rozšíření povědomí o tomto tématu by bylo výrazně vyšší.

Současně se nám v rámci řízeného rozhovoru podařilo zjistit od paní Aleny D., že současná situace v propagaci LMŠ je dosti nestrukturovaná a v podstatě nahodilá, a

sama paní D ví, že v současné době je nejsilnějším kanálem pro šíření povědomí o LMŠ doporučení známých. Také nám potvrdila skutečnost, že se vedení této LMŠ nevěnuje osvětě v oblasti těchto zařízení jako takových, ale spíše se zabývá propagací konkrétního zařízení. Současně ale sama paní D. potvrzuje, že největší problém se kterým se potýkají, jsou předsudky rodičů. To také potvrzuje Kapuciánová (2010b), která v podstatě shodně s paní D. uvádí jako nejčastější důvod obavy rodičů. Jsou to vyšší nemocnost, schopnosti pedagoga, nedostatečná hygiena, úrazy dítěte, problémy s přechodem do školy. Na základě výsledků výzkumů uvedených v pracích, jako jsou například Uzel (2010), a dále to potvrzují výsledky nejnovějšího pilotního výzkumu Asociace lesních mateřských škol (2012), můžeme v podstatě s jistotou říci, že se jedná o neopodstatněné předsudky, které je možné vyvrátit racionálními argumenty.

Proto se domníváme, že v současné chvíli by lesním mateřským školám prospěla více společná snaha o osvětlení celé problematiky široké veřejnosti a odstranění těchto neopodstatněných obav. Spojení sil v této snaze považujeme v současné době za možné, neboť LMŠ nejsou v ČR početné a jejich vzájemná konkurence je minimální. Mnohem více omezující pro ně je v současné době postoj veřejnosti. To dokládá i příklad LMŠ U Tří veverek, která je v Hradci Králové jediná, a přesto nemá naplněnou ani základní kapacitu 15ti dětí.

8 ZÁVĚR

V této práci jsme se zaměřili na zhodnocení současného stavu informovanosti veřejnosti o existenci lesních mateřských škol a její podobě. V průběhu práce jsme se také snažili nalézt příčiny současného stavu a navrhnout obecná doporučení pro zlepšení veřejného povědomí o tomto typu předškolního vzdělávání. Toto téma jsme vypracovávali, neboť věříme v jednoznačné přínosy soustavného pobytu v přírodě, a to jak po stránce vývoje dítěte, tak v oblasti celospolečenské.

Kdyby se nám jako společnosti podařilo ozdravit vztah dětí k přírodě a naučit je, jak venkovního prostředí využít pro životní inspiraci i relaxaci, zásadně bychom přispěli k ozdravení světa, ve kterém žijeme. (Louv, 2008).

Výsledky této práce v podstatě potvrdily první dva předpoklady, avšak informovanost veřejnosti v Hradci Králové o LMŠ je ještě podstatně nižší, než jsme očekávali. Podle našeho šetření ví méně než polovina rodičů, co se skrývá pod pojmem lesní mateřská škola (konkrétně se jedná o 43% respondentů). Tento výsledek považujeme za značně neuspokojivý z pohledu provozovatelů LMŠ, vezmeme-li navíc v úvahu, že šetření bylo realizováno v cílové skupině těchto zařízení.

Navíc v dalších otázkách našeho šetření jsme zjistili, že v průměru pouze 19% rodičů předškolních dětí v Hradci Králové má podrobnější informace o LMŠ jako jsou: program, zázemí, cena, vybavení dítěte apod. Tuto hodnotu považujeme skutečně za nedostatečnou, pokud si uvědomíme, že méně než jedna pětina cílové skupiny je obeznámena s problematikou LMŠ.

Na druhé straně je tento typ zařízení v České republice relativně nový. První novodobá LMŠ vznikla teprve v roce 2007 (Vošahlíková, 2009) a jejich uvedení do zákonů a vzdělávacího systému ČR se teprve připravuje. Tomuto přisuzujeme hlavní podíl na nízkém povědomí veřejnosti o tomto zařízení. Současně ale vidíme, že po krátkém představení LMŠ je přibližně polovina rodičů (50,9%) ochotna uvažovat o zařazení svých dětí do tohoto zařízení. S přihlédnutím k značným předsudkům, které mezi rodiči panují např. podle Kapucianové (2010b), Miklitze (2005) in Uzel (2010) a Vošahlíkové (2010a), je toto číslo relativně vysoké. Díky této skutečnosti a nesporným výhodám LMŠ popsaných v této práci (viz Vošahlíková (2012) a Kulhánková (2011)) věříme, že tato zařízení mají i v ČR zajištěnou svou budoucnost a jejich podpora má smysl.

Další skutečnost, které je možné přičítat nízkou informovanost, je

nesystematičnost propagace LMŠ v Hradci Králové, stejně jako minimální osvěta v této oblasti v rámci celé ČR. V našem šetření se nám potvrdilo, že nejčastější cestou, kterou se dozvídají rodiče o LMŠ, je od známých, a že jejich informace jsou dosti zkreslené. To nám potvrdila paní D., provozovatelka LMŠ U Tří veverka, která popsala předsudky a neopodstatněné obavy, které rodiče mají v souvislosti s dlouhodobým pobytem dětí ve venkovním prostředí.

Náš poslední předpoklad, a to ten, že většina rodičů (více než 50%) bude znát LMŠ díky webu, se nepotvrdil. Z části díky vysokému procentu (25%) rodičů, kteří se o LMŠ dozvěděli od známých a také díky nedávno rozpoutané diskuzi o zakotvení LMŠ do české legislativy, která podnítila pozornost televize. Ta se tak stala druhým nejčastějším zdrojem informací. Tyto výsledky ale opět napovídají, že kampaně realizované provozovateli LMŠ jsou méně účinné, než výše popsaná média, a to dokonce i v regionálním měřítku.

Proto bychom jako témata dalších prací na tuto problematiku doporučovali zaměřit se na možnosti tvorby komunikačních mixů v případě LMŠ, nebo na možnosti propojení snah jednotlivých zařízení. To by mohlo přinést lepší výsledky v celkové informovanosti veřejnosti. Podle našeho názoru je v první řadě nutné odstranit neopodstatněné obavy rodičů. Je jisté, že se jedná o dlouhodobý problém, ale věříme, že je možné tento proces urychlit pomocí lepší informovanosti. Tímto procesem si museli LMŠ projít i v zahraničí (Nelson, 2006). Proto věříme, že rozvoj LMŠ bude úspěšný i v České republice.

Seznam použitých zkratk

ČR – Česká republika

DBU – Deutche Bundesstiftung Umwelt

LMŠ – Lesní mateřská škola

MHD – Městská hromadná doprava

MŠ – Mateřská škola

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

POUŽITÁ LITERATURA

AAPOR. *Standard Definitions. Final Dispositions of Case Codes and Outcome Rates for Surveys. The American Association for Public Opinion Research.* [online]. 2009. [cit. 2012-11-17]. Dostupné z: http://www.aapor.org/AM/Template.cfm?Section=Standard_Definitions&Template=/CM/ContentDisplay.cfm&ContentID=1819

BERDYCHOVÁ, J. – BĚLINOVÁ, L. – BRTNÍKOVÁ, M.: *Výchova dítěte předškolního věku.* 1. vydání. Praha: Horizont, 1980. ISBN 40-041-80.

BORRADAILE, L. *Forest School Scotland: An Evaluation.* [online] 2006. [cit. 2012-11-7]. Dostupné z: [http://www.forestry.gov.uk/pdf/ForestSchoolfinalreport.pdf/\\$FILE/ForestSchoolfinalreport.pdf](http://www.forestry.gov.uk/pdf/ForestSchoolfinalreport.pdf/$FILE/ForestSchoolfinalreport.pdf)

CHARLES, Ch. at al. *Children and Nature 2009: A Report on the Movement to Reconnect Children to the Natural World.* – Dostupné z: <http://www.childrenandnature.org/downloads/CNNMovement2009.pdf> [cit. 2012-10-27].

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu.* 2., rozš. české vydání. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.

HÄFNER, P. *Natur - und Waldkindergärten in Deutschland -eine Alternative zum Regelkindergarten in der vorschulischen Erziehung.* [online]. 2002. [cit. 2012-11-8]. Dostupné z: <http://archiv.ub.uni-heidelberg.de/volltextserver/3135/>

JANČAŘÍKOVÁ, K. *Přílohy disertační práce.* Praha, 2008. UK-PedF. Vedoucí dizertační práce RNDr. Vasilis Teodoridis, Ph.D. Dostupný z WWW: <<http://cevv-uk-pedf.blog.cz/>>.

KAPUCIÁNOVÁ, M. *Lesní a venkovní pedagogika*. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta, 2010a. ISBN 978-80-7290-451-8.

KAPUCIÁNOVÁ, M. *Lesní mateřské školy*. Praha, 2010b. 118 s. Diplomová práce na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy, Katedra biologie a environmentálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Kateřina Jančaříková, Ph.D.

KAŠPAR, J. *Mezinárodní seminář věnovaný ekoškolkám*. [online]. 2008. [cit. 2012-11-8]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/D48ACC6B64234837C1257525004E5BE3/\\$file/36664233.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/D48ACC6B64234837C1257525004E5BE3/$file/36664233.pdf)

KIENER, S. *Fördert das Spielen in der Natur die Entwicklung der Motorik und Kreativität von Kindergartenkindern?*. [online]. 2003. [cit. 2012-11-8]. Dostupné z: <http://www.waldkindergarten.ch/downloads/lizenziatsarbeitkindergaertenindernatur.pdf>

KOTLER, P. - ARMSTRONG, G. *Marketing*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2003. ISBN 80-247-0513-3.

KULHÁNKOVÁ, T. *Proč (ne)být s dětmi v přírodě? Postřehy, zkušenosti a přesvědčení provozovatelů lesní mateřské školy v České republice*. [online] 2011. [cit. 2012-11-8]. Brno, Diplomová práce na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, Katedra environmentálních studií, Vedoucí práce PhDr. Tereza Vošahlíková. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/143786/fss_m_a2/cely.pdf

LACINOVÁ, I. - HAVLOVÁ, J. - ŠPRACHTOVÁ, L., ŠROMOTOVÁ, M. *Co dělají mateřské školy v Norsku pro zdravý vývoj dětí, aneb Nikdo není malý*. 1. vydání. Kroměříž: Spirála, 1999. ISBN 80-901873-3-1.

LETTIERI, R. *Evaluationsbericht des ersten öffentlichen Waldkindergartens der Schweiz* [online]. 2004, [cit. 2012-11-8]. Dostupné z: <http://www.waldkindergarten.ch/downloads/evaluationsberichtspsychologischerdienstbr.pdf>.

LIER, A. *Natur- und Waldkindergärten – Ein Weg zur Integration der Gesundheitsförderung im Setting Kindertagesstätte*. [online]. 2007, [cit. 2012-11-8]. Dostupné z: <http://www.gesundheitsfoerderung.info>

LORENCOVÁ, J. *Pohybová aktivita a zdatnost populace ČR ve vybraném kraji*. [online] 2012. [cit. 2012-11-18]. Brno, Diplomová práce na fakultě sportovních studií Masarykovy univerzity, Katedra atletiky, plavání a sportů v přírodě. Vedoucí práce PhDr. Jan Cacek Ph.D. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/259734/fsps_m/

MACHAČOVÁ, D. *Kdo skáče přes snídaně?* [online] 2010. [cit. 2012-11-18]. Brno, Magisterská práce na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity, Ústav preventivního lékařství. Vedoucí práce MVDr. Halina Matějová. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/176768/lf_m/?lang=en

MAREŠ, J. a kol. *Kvalita života u dětí a dospívajících II*. Brno: MSD, 2007. ISBN 978-80-7392-008-1.

NELSON, E. *The Outdoor Classroom: "No Child Left Inside"*. [online] 2006. [cit. 2012-11-8]. Dostupné z: <http://online.santarosa.edu/homepage/hlawton/creativeoutdoorenvironments/5017140.pdf>

NOVÁK, M. *Environmentální vzdělávání a vzdělávání pro udržitelný rozvoj*. [online] 2010. [cit. 2012-8-8]. Dostupné z: http://www.vur.cz/opencms/uvod/news/news_0011.html?sekceOdkaz=cojevur

PAŘÍZKOVÁ, J. a kol. *Growth, fitness and nutrition in preschool children*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova, 1983, ISBN:60-022-83.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 6. vydání. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.

RIVKIN, M., *The Great Outdoors: Restoring Children's Right to Play Outside*. [online] 1995. [cit. 2012-11-8]. Dostupné z:

http://openlearn.open.ac.uk/file.php/1641/!via/oucontent/course/132/prim_ey1_12t_3.pdf

RÝDL, K. *Eduard Štorch: Český průkopník moderní zážitkové pedagogiky*. Lüneburg: Edition Erlebnispädagogik, 1999. ISBN 3-89569-041-4.

SUCHOCHLEBOVÁ, L. *Venku za každého počasí: O školkách v lese*. Aperió. 2006, č. 3, s. 34-37.

SYNEK, M. a kol. *Jak psát diplomové a jiné písemné práce*. Praha: VŠE, 1999. ISBN 80-7079-131-4.

ŠTORCH, E. *Dětská farma: Eubiotická reforma školy*. Brno: Nákladem dědictví Komenského v Praze a Ústředního spolku jednot učitelských na Moravě, 1929. 177 s. Spisů Dědictví Komenského čís. 286.

UZEL, V. *Vztah školy a rodiny v případě lesní mateřské školy*. Adamov, Bakalářská diplomová práce na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity, Ústav pedagogických věd, 2012. Vedoucí práce prof. PhDr. Milan Pol, CSc.

UZEL, V. *Uvádění lesních mateřských škol do České republiky*. Brno, Bakalářská diplomová práce na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity, Ústav pedagogických věd, 2010. Vedoucí práce prof. PhDr. Milada Rabušicová, Dr.

VOŠAHLÍKOVÁ, T. a kol. *Ekoškolky a lesní mateřské školy*. 2. vydání. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2012. ISBN 978-80-7212-537-1.

VOŠAHLÍKOVÁ, T., 2011. *Aktuální situace lesních mateřských škol v České republice*. In: Metodický portál: Články. [online]. 2011. [cit. 2012-8-8]. ISSN 1802-4785. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/10009/AKTUALNI-SITUACE-LESNICH-MATERSKYCH-SKOL-V-CESKE-REPUBLICI.html>

VOŠAHLÍKOVÁ, T. *Ekoškolky a lesní mateřské školy*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2010a. ISBN 978-80-7212-537-1.

VOŠAHLÍKOVÁ, T., *Lesní mateřská škola – legislativa*. In: Metodický portál: Články [online]. 2010b. [cit. 2012-8-8]. ISSN 1802-4785. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/p/8633/LESNI-MATERSKA-SKOLA---LEGISLATIVA.html/>

VOŠAHLÍKOVÁ, T., *Lesní mateřská škola - kořeny*. In: Metodický portál: Články [online]. 2009a. [cit. 2012-8-8] ISSN 1802-4785. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/3261/LESNI-MATERSKA-SKOLA---KORENY.html>

VOŠAHLÍKOVÁ, T., „*Lesní mateřská škola – zázemí*”. In: Metodický portál: Články [online]. 2009b. [cit. 2012-11-3]. ISSN 1802-4785. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/6531/lesni-materska-skola-zazemi.html/>

Internetové zdroje

Academia mercurii – Dostupné z: http://www.academiamercurii.cz/predmety/files/mam/mark_1.pdf [cit. 2012-11-14].

Asociace lesních mateřských škol – Dostupné z: <http://lesnims.cz/zakladni-informace/historie> [cit. 2012-8-27].

Bundesverband der Natur-und Waldkindergärten in Deutschland e.V – Dostupné z: <http://www.waldkinder.de> [cit. 2012-10-27].

Carp Ridge Learning Centre - Dostupné z: <http://www.carpridgelearningcentre.ca/preschool.html> [cit. 2012-10-27].

Forestry Commission Scotland - Dostupné z: [http://www.forestry.gov.uk/pdf/FKreportAppendix.pdf/\\$FILE/FKreportAppendix.pdf](http://www.forestry.gov.uk/pdf/FKreportAppendix.pdf/$FILE/FKreportAppendix.pdf) [cit. 2012-10-27].

Hradec Králové CITY – Dostupné z: <http://www.hkcity.cz/pocet-obyvatel-hradec-kralove/> [cit. 2012-11-6].

Hradec Králové: oficiální stránky statutárního města – Dostupné z: <http://www.hradeckralove.org/hradec-kralove/o-meste> [cit. 2012-11-6].

Mezi stromy – Dostupné z: <http://www.mezistromy.cz/cz/vzdelani/lesni-pedagogika> [cit. 2012-11-7].

Odbor školství a volnočasových aktivit dětí a mládeže Magistrátu města Hradec Králové - Dostupné z: <http://www.hradeckralove.org/urad/skoly-a-skolska-zarizeni> [cit. 2012-11-6].

Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2012 - Český statistický úřad – Dostupné z: (<http://www.czso.cz/>) [cit. 2012-11-06].

Sdružení lesních pedagogů ČR – Dostupné z: <http://www.slshranice.cz/lesnipedagogika/galerie/index.htm> [cit. 2012-11-14].

Spartacus Educational – Dostupné z: <http://www.spartacus.schoolnet.co.uk> [cit. 2012-10-27].

U Tří veverek – Dostupné z: http://www.utriveverek.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=52&Itemid=60 [cit. 2012-11-9].

Vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých – Dostupné z: <http://www.tzb-info.cz/pravni-predpisy/vyhlaska-c-410-2005-sb-o-hygienickych-pozadavcich-na-prostory-a-provoz-zarizeni-a-provozoven-pro-vychovu-a-vzdelavani-deti-a-mladistvych> [cit. 2012-11-4].

Vyhláška č. 107/2005 Sb., o školním stravování – Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-107-2005-sb-1> [cit. 2012-11-4].

Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání – Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-14-2005-sb-o-predskolnim-vzdelavani-1> [cit. 2012-11-4].

Waldfexxx – Dostupné z: <http://www.firecat.at/waldfexxx> [cit. 2012-10-27].

Waldkindergarten – Dostupné z: <http://www.waldkindergarten.ch/> [cit. 2012-10-27].

Zákon č. 258/2000 Sb., – o ochraně veřejného zdraví a související předpisy – Dostupné z: <http://www.tzb-info.cz/pravni-predpisy/zakon-c-258-2000-sb-a-souvisejici-predpisy> [cit. 2012-11-4].

Záměr rozvoje výchovy a vzdělávání na školách a školských zařízeních, zřizovaných statutárním městem Hradec Králové na období 2011 – 2015. – Dostupné z: <http://www.hradeckralove.org/file/162> [cit. 2012-11-6].

Zelená školka – Dostupná z: <http://www.zelenaskolka.cz> [cit. 2012-11-3].

PŘÍLOHY

- I. Dotazník
- II. Přehled lesních mateřských škol
- III. Přehled výsledků dotazování
- IV. Leták z LMŠ U Tří veverek

Příloha I.

Milá maminko, milý tatínku,

jsem v posledním ročníku Fakulty tělesné výchovy a sportu se zaměřením na aktivity v přírodě. Tento dotazník je vytvořen proto, abych zjistila informovanost rodičů o lesních mateřských školách (dále LMS) v HK a okolí. Dotazník je anonymní, proto se nikam nepodepisujte. Prosím Vás o co největší upřímnost při jeho vyplňování - jedná se o vědecký výzkum, ve kterém mají pravdivé odpovědi svůj význam.

Pohlaví: žena muž (označte prosím křížkem)

Věk: 20-29 30-39 40-50

Dále se věnujte samotnému dotazníku. Postup při vyplňování dotazníku je jednoduchý. Zakroužkujte vždy jednu odpověď. Tam, kde je to napsáno, můžete odpověď vypsát na vymezené místo. U odpovědí, kde místo na vypsání vymezeno není, to prosím nedělejte.

Děkuji za vyplnění

Bc. Lucie Skalická

1. Víte co je to lesní mateřská škola? (Pokud odpovíte ne, nevyplňujte otázku č. 2, č. 3 a č. 4).

Ano   Ne

2. Věděl/a jste, že v Hradci Králové jsou lesní mateřské školy?

Ano   Ne

Pokud ano znáte její název?

.....

3. Kde jste se o LMS dozvěděl/a?

.....
.....
.....
.....
.....

4. Které z těchto informací o LMŠ máte? (označte prosím křížkem)

Cena Počet pedagogů Denní program Zázemí

Strava Vybavení dítěte Rozsah poskytovaných služeb

Co je LMŠ

Základním znakem LMŠ je, že většina programu probíhá „venku za každého počasí“ v prostředí přírody. LMŠ může fungovat samostatně, nebo ve spolupráci s klasickou MŠ (sdílení kuchyně a jídelny). Samostatná LMŠ je nezávislá na objektu, zázemím může být marigotka, jurta či srub. V případě nepříznivého počasí využívá prostorů nějaké okolní instituce, kterou může být knihovna, škola či skautská základna. Zásadou v LMŠ je menší počet dětí na pedagoga, optimální počet je patnáct až dvacet dětí doprovázených vždy nejméně dvěma dospělými. (podrobnější informace je možné získat na: www.lesnims.cz)

5. Uvažoval/a byste o docházce svého dítě do této školy na základě těchto informací? (Zde prosím napište důvod Vaší odpovědi)

Ano   Ne   Nevím

.....
.....
.....
.....
.....

6. Které informace o LMŠ byste při vašem rozhodování uvítal/a? (označte prosím křížkem)

Cena Počet pedagogů Denní program Zázemí

Strava Vybavení dítěte Rozsah poskytovaných služeb

Další .....

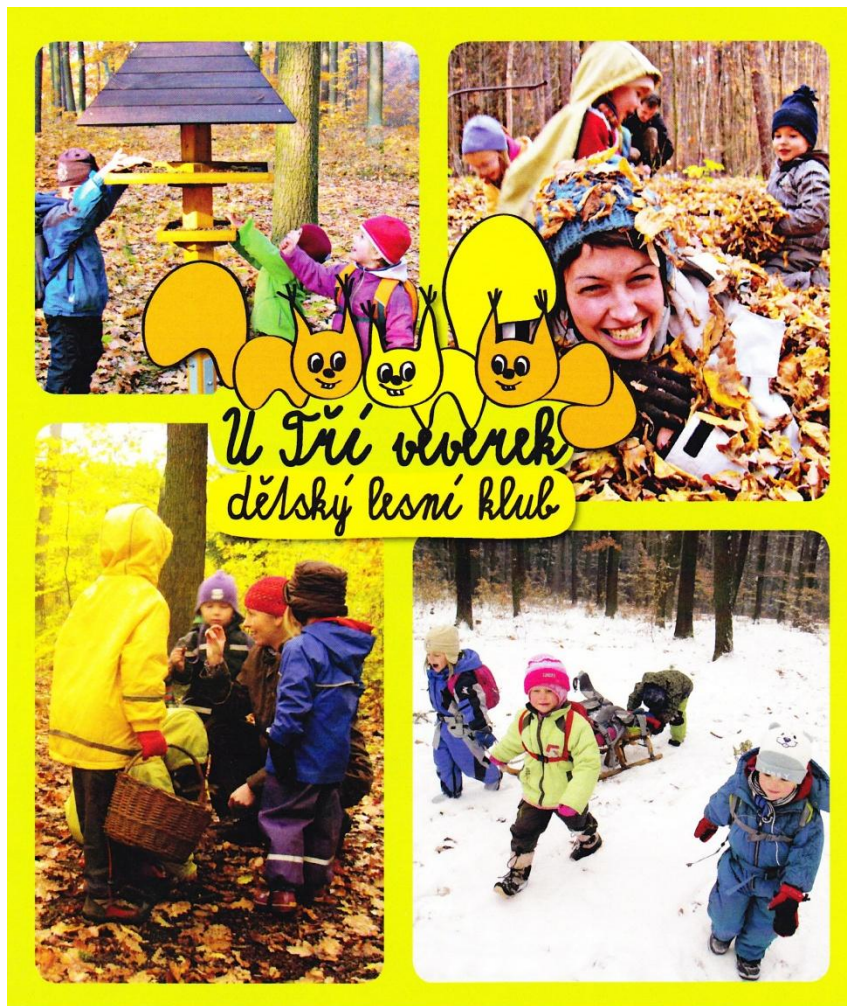
Příloha II.

Název	Zahájení provozu	Zázemí	Provoz	Lokalita	Web
bigbabiesclub.cz	1.3.2011	týpí, zahradní chatka	pondělí - pátek od 8:00 - 16:30	České Budějovice	www.bigbabiesclub.cz
DK Cesta malého stromu	září 2011	slaměno-hliněný domeček a dřevěný přístřešek	pondělí, středa a čtvrtek, 8:00-16:30	Horní Libchavy	www.CestaMalehoStromu.unas.cz
Bioškola Všudybýlek	19.9.2012	Petřínský vrch	středa a čtvrtek od 9:00 do 12:30	Praha - Petřín	http://vseznamek.netstraneky.cz/vsudybylek-bioskolka/
Lesní klub Cestička	únor 2011	Mateřské centrum Vincent	pondělí - pátek od 8.30 do 12.30	Praha - Vinoř	http://lkcesticka.webnode.cz/
Čtyřlístek Praha Petrovice	září 2012	Hostivař, Praha 10		Praha Petrovice	
Dětský lesní klub Devětsil	podzim 2011	maringotka	pondělí - pátek od 8:00 - 16:00	Praha - Kamenice	www.devetsil.eu
Lesní klub Dubínek	jaro nebo podzim 2012	není rozhodnuto	pondělí - pátek od 8:00 - 16:00	Neratovice, Mělník	web: www.dubinek.cz
Dětské lesní centrum Dvoreček	září 2011	slaměnný dům	pondělí - pátek od 7:30 do 16:00	Vilémov	http://www.dvorecek.eu
Ekoškola Rozárka	1.6.2011	vilka se zahradou	pondělí - pátek od 7:30 do 17:00	Praha - Bráňk	www.ekoskolka-rozarka.cz
Dětský klub Šárýnka	září 2009	jurta a maringotka	pondělí - pátek od 8:00 - 16:00	Praha - Dejvice	www.sarynka.cz
Lesní školka při o.s. FURT VENKU!!	říjen 2010	týpí	středa od 13:00 - 16:00	Verdek	
Dětský lesní klub Hájenka	září 2011	zděný domek	pondělí - pátek od 7:30 do 16:30	Jihlava	http://hajenka.blogspot.com/
Rodinný klub Hvozdič	7.9.2011	jurta	středa a čtvrtek od 8:30 - 15:00	Praha - Hvozdnice	http://hvozdič.webnode.cz
Lesní klub Jurta	duben 2011	dřevěný domek s kamny	čtvrtek, pátek, od 8:00 do 16:00 hod	Děčín - Nebočady	www.jurta.cz/lesni-klub
Kapradinka	1.9.2011		od 8:00 do 12:00	Hradec Králové	www.kapradinka.cz
Kaštanek	září 2012	jurta nebo slaměno-hliněný domek	pondělí - pátek od 8:00 do 16:00	Příbor	www.facebook.com/klubkatanek
Klíček	1.4.2011	bývalá záklandí škola v obci Modrá	8:00 - 16:00	Uh. Hradiště	www.klicek.uh.cz
Kopretina	březen 2012	byt v rodinném domě	po - pá 8:00 - 12:00	Příbram	www.lkkopretina.webnode.cz
Lesní klub Skaláček	3.září 2012	místnost v roubence kempu Sedmihorky	po - pá 7:30 - 16:00	Turnov	www.sevceskyraj.cz
Lesní klub Stromík	říjen 2010	hájenka v Pozořicích	pondělí - pátek od 8:30 - 15:00	Viničné Šumice	stromik.kavylos.cz
Lesní škola Země					
Lesní skřítky	květen 2012	vytápěná zděná chata	pondělí - pátek 7:30 - 16:30	Lesní Bílovice	www.lesniskritci.cz
Lesníček při MŠ Semínko	září 2010	maringotka	Po-st a čt-pá, od 8:30 do 13:00	Praha - Hostivař	www.toulcuvdvr.cz
Liberecká lesní školka LESMÍR	září 2012	zahradní domeček/vila se zahradou	pondělí - pátek 7:00 - 17:00	Liberec	www.lesmir.cz
Lískáček	duben 2012	klubovna	středa a čtvrtek 8:00 - 16:00	Jílové u Prahy	http://liskacek.euweb.cz
Mariánka			pondělí - pátek 7:30 - 16:00	Mariánské údolí	www.kavylos.cz
Mezi stromy	září 2011	dřevěný strub	pondělí a úterý od 8:00 - 16:00	Praha-Chuchle	www.mezi-stromy.cz
Mokrovraty	září 2010	týpí	pondělí, úterý, středa: 8.30 - 15.00	Mokrovraty	www.ditevele.cz
Lesní klub Mraveneček	2. května 2012	týpí a dřevěný domek	čtvrtek a pátek od 8:00 - 16:00	Prostřední Lánov	www.nolimits-os.cz
Na dvorečku	3. září 2012	vojenský stan	pondělí až pátek 7:30 - 15:00	Řevnice	www.nadvorecku.cz
Na Kozinci	1.12.2011		pondělí až pátek 7:45 - 16:30	Rožnov pod Radhoštěm	www.nakozinci.cz
Na Pasece	17. září 2012	skautská budova	pondělí - středa 7:30 - 15:30	Zlín	www.napasece.net

Lesní klub Pramínek	5. září 2011	hájenska	pondělí - pátek od 8:00 - 16:00	Říčany	www.lesniklubpraminek.cz
Prokůpek	1.4.2011	výpravna nádraží	úterý a středa od 8:30 - 16:30	Praha 5	www.klubprokupek.cz
Rarášci Permalot	září 2010	slaměno-hliněný domeček	pondělí - středa od 8:30 - 16:30	Podolí u Bouzova	www.permalot.org/cs/rarasci
Šiška	3. září 2012	zděná budova	pondělí - pátek od 8:00 - 16:30	Brno	www.lesniklubsiska.webnode.cz
Školka K2	září 2011	rodinný domek	pondělí - pátek od 7:30 - 17:00	Praha 15	www.klubk2.cz
Školka Země	březen 2009	týpí a chatička		Řevnice	
Skřítci z borovic	duben 2012		pondělí - pátek od 8:00 do 16:00	Choceň	www.skritcizborovic.netstrankv.cz
Sýkorka	7.3.2011	maringotka a zděná chata	pondělí - pátek od 8:00 - 16:00	Brno - Mokrá Hora	www.skolka.eps.cz
Lesní rodinný klub na Tišnovsku (původně Klub v Pejškově)	říjen 2009	chata a týpí	pondělí - pátek od 7:00 - 14:30	Předklášteří	http://lesniklub.tisnovsko.eu
Lesní klub Tři údolí	květen 2011	týpí a zahradní domek	pondělí - pátek od 8:30 - 15:00	Praha - Troja	www.3udoli.cz
Dětský lesní klub U tří veverek	září 2011	skautská klubovna	pondělí - pátek od 8:00 - 16:00	Nový Hradec Králové	http://www.utriveverek.cz
Dětský klub V lese	září 2010	dřevěný srub	pondělí - středa od 8:00 - 16:00	Roztoky u Prahy	www.esedra.cz
V mechu a kapradí	září 2012	učebna	pondělí - pátek 8:00 - 17:00	Praha 9 - Klánovice	www.vmechu.cz
Dětská lesní školka Větvička	4. 9. 2012	maringotka	pondělí - pátek od 8:00 - 16:00	Plzeň	www.skolkavetvicka.cz
Za humny	září 2011	ubytovna	pondělí - pátek od 8:00 - 17:00	Ivančice	www.zahumny.cz
Zelená školka	1. 9. 2007 (Jítrava), 1.9. 2011 (Liberec)		pondělí - pátek od 8 - 17.30	Liberec	www.zelenaskolka.cz
Živáček Sluštice	duben 2011	týpí a dřevárna	úterý, středa, čtvrtek 8-13	Sluštice	www.zivacek.cz

Příloha III.

		Absolutní hodnota		Procento	
		Celkem		Celkem	
Pohlaví		Muži	Ženy	Muži	Ženy
Podíl mužů a žen odevzdaných dotazníků		99	180	35,5	64,5
Věkové rozložení respondentů	20 - 29 let	57		20	
	30 - 39 let	189		68	
	40 - 50 let	33		12	
Víte co je lesní mateřská škola?	ANO	27	93	9,7	33,3
	NE	72	87	25,8	31,2
Věděl/a jste, že v Hradci Králové jsou lesní mateřské školy?	ANO	18	74	61,7	15,8
	NE	9	19	16,7	5,8
Znáte název LMŠ v Hradci Králové?	ANO	41	9	9,8	44,6
	NE	10	32	10,9	34,8
Kde jste se o lesní mateřské škole dozvěděl/a?	Přímý kontakt	6		5,0	
	Noviny	15		12,5	
	Televize	27		22,5	
	Známý	30		25,0	
	Klasická MŠ	6		5,0	
	Rádio	3		2,5	
	Internet	26		21,7	
	Časopis	16		13,3	
Které z těchto informací o LMŠ máte?	Univerzita	3		2,5	
	Cena	54		45,0	
	Počet pedagogů	26		21,7	
	Denní program	73		60,8	
	Zázemí	62		51,7	
	Strava	38		31,7	
	Vybavení dítěte	19		15,8	
Které informace o LMŠ byste při Vašem rozhodování uvítal/a?	Rozsah poskytovaných služeb	37		30,8	
	Cena	192		68,8	
	Počet pedagogů	81		29,0	
	Denní program	243		87,1	
	Zázemí	176		63,1	
	Strava	152		54,5	
	Vybavení dítěte	93		33,3	
Na základě těchto informací uvažoval/a byste o docházce svého dítěte do LMŠ?	Rozsah poskytovaných služeb	72		25,8	
	ANO	97	45	16,1	34,8
	NE	39	64	14,0	22,9
	NEVÍM	15	19	5,4	6,8

Dětský lesní klub U Tří veverek
v prostorách skautské klubovny
Přemyslova 21
500 08 Nový Hradec Králové
www.utriveverek.cz
koordinátor dětského klubu:
koordinator@vsemivjemy.cz
+420 736 471 005

**VŠEMI
VJEMY**

občanské sdružení Všemi vjemy
info@vsemivjemy.cz
www.vsemivjemy.cz

Proč lesní mateřská škola?

Proč? Děti, které si často hrají venku...

- ...jsou méně nemocné
- ...jsou zručnější a pohyblivější
- ...mají větší představivost
- ...jsou schopné se lépe a déle soustředit
- ...dokážou se lépe vcítit do pocitů druhého
- ...snadněji navazují kontakt a mají více kamarádů
- ...mají lepší představu o skutečném světě

...venku je tolik zajímavostí, které by se do školky nevešly.

Objevujeme stromy... i sami sebe...
v malé skupině se lépe domluvíme
a vyjdeme si vstříc.

Máme rádi vodu, a tak ani déšť
nám nevadí...

U Tří veverek

- celodenní docházka
- 2 pedagogové na max. skupinu 15 dětí ve věku 3-6 let
- odpolední tvořivé kroužky
- zdravá strava
- zapojení rodičů a dobrovolníků
- otevřeno od září 2011
- provozuje občanské sdružení Všemí vjemy
- jsme členy Asociace lesních mateřských škol

Nejsme jen v lese...jezdíme i na výlety do města a okolí.

Rádi zpíváme... a to nejen
na odpoledním kroužku zpívánek.

Naše hlavní inspirace:

- hnutí lesních mateřských škol
- waldorfská pedagogika
- koncept Respektovat a být respektován
- ekologický provoz

www.utriveverk.cz ● +420 736 471 005